

AZ AM FENNTARTÁSÚ AGRÁRSZAKKÉPZŐ INTÉZMÉNYEK TANGAZDASÁGAINAK, TANÜZEMEINEK ÉS TANMŰHELYEINEK FELMÉRÉSE

2019

Tartalom

Problémafelvetés	3
Módszer	3
Eredmények.....	4
1. Az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek jellemzői	4
1.1. Általános módszertani keretek	4
1.2. A gyakorlati helyek típusa és tevékenysége	4
1.4. Növényállomány	8
1.5. Állatállomány	8
1.6. A gyakorlati képzőhelyek személyi háttere	9
1.7. A gyakorlati képzőhelyek szolgáltatási vonzáskörzete ..	11
1.8. A gyakorlati képzőhelyek együttműködései	12
1.9. A gyakorlati képzési helyek eszközfelszereltsége és általános állapota	13
1.10. A gyakorlati képzőhelyek öfenntartó képessége.....	14
1.11. K+F+I szolgáltatásnyújtás lehetőségei.....	15
1.11.1. Kísérletekben való részvétel.....	15
1.11.2. Bemutató üzemként való működés lehetőségei...	16
1.12. A gyakorlati képzőhelyek erősségei és gyengeségei .	17
1.13. Fejlesztési igények, beruházási tervek	19
1.13.1. Személyi állományt érintő fejlesztések.....	20
1.13.2. Épületállományt érintő fejlesztések	20
1.13.3. Eszközfejlesztési igények.....	21
2. Az agrárszakképző intézmények gyakorlati helyeinek személyi-tárgyi háttere az Oktatási Hivatal adatai alapján	21
3. A gyakorlati képzésben résztvevő tanulók és képzőhelyek jellemzői	23
4. Az agrár-munkaerőkereslet összetétele és területi jellemzői	27
5. Az AKK rendszer létrehozásának munkaerőpiaci háttere	33
5.1. A főtevékenységként élelmiszergazdasággal foglalkozó vállalkozások ágazati és területi jellemzői	33
5.2. Létszámbővítés trendjei az élelmiszergazdaságban	34
Összegzés	37
Hivatkozások jegyzéke	40
2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről.	40
Mellékletek.....	41

Megrendelő

Szervezet

NAK Képzési Igazgatóság
Budapest, Bartók Béla u. 105.

Kapcsolattartó

Fülep Adrienn
Képzési csoportvezető
+3630/595-9532
fulep.adrienn@nak.hu

Résztvevők

Szerzők

Hamza Eszter
hamza.eszter@aki.naik.hu

Király Gábor
kiraly.gabor@aki.naik.hu

Rácz Katalin
racz.katalin@aki.naik.hu

Szabó Dorottya
szabo.dorottya@aki.naik.hu

Vásáry Viktória
vasary.viktoria@aki.naik.hu

Problémafelvetés

A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet a Szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és az azt megelőző 2011. évi CLXXXVII. törvény (a továbbiakban: szakképzési törvény) és a 1168/2019. (III. 28.) Kormányhatározattal elfogadott Szakképzés 4.0 Stratégia, valamint a 1248/2015. (IV. 23.) számú Kormányhatározat alapján elfogadott Tessedik Sámuel Agrárszakképzési Konceptió duális szakképzés továbbfejlesztésére, valamint az Ágazati Képzőközpont rendszer kialakítására irányuló célkitűzéseivel összefüggésben a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Képzési Igazgatósága megbízásából, az Agrárminisztériummal történő együttműködés keretében átfogó kutatást végzett az AM fenntartásában működő agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek helyzetértékelése céljából. A felmérés fő célkitűzése a gyakorlati képzőhelyek pontos helyzetének és fejlesztési szükségleteinek feltárása volt, elősegítve az agrárszakképző intézmények célzottabb fejlesztését és az Ágazati Képzőközpont rendszer kialakítására irányuló szakpolitikai döntéshozást.

Módszer

Az elvégzett kutatómunkát többféle adatbázis és módszer alapozta meg. A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet a feladatvállalás keretében a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával és az Agrárminisztériummal együttműködve, **az AM fenntartásában működő agrárszakképző intézményekre kiterjedő kérdőíves felmérést végzett** a **szakképző intézményekhez tartozó tangazdaságok, tanüzemek és tanműhelyek teljes körében**. A felmérés legfontosabb eredményeit jelen kutatási jelentésben összegezzük, az egyedi, intézményi szintű adatokat egyedi lekérdezésre kereshető adatbázisba rendeztük.

A tanüzemi felmérés mellett az Oktatási Hivatal által működtetett Közoktatási Információs Rendszer (KIR-adatbázis) legfrissebb, az agrárszakképző intézmények gyakorlati helyeinek személyi és tárgyi háttérével kapcsolatos alapvető adatainak feldolgozására is sor került.

A gyakorlati képzőhelyek működési környezetének bemutatásához feldolgoztuk és elemeztük a NAK Képzési Igazgatóság által üzemeltetett, a duális agrárszakképzésben résztvevő agrárvállalkozások és tanulószerveződéses tanulók adatait tartalmazó **TAIR adatbázis legfrissebb, 2019. évi adatait is**.

A fentiek mellett a NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet által elvégzett **munkaerőpiaci felmérések figyelembevételével** (2016, 2018) valamint a Pénzügyminisztérium által üzemeltetett Magyar Munkaerőpiaci Prognózis (MMPP) legfrissebb, 2018. évi felmérése alapján elemzés és **a területileg differenciált munkaerőigényeket szemléltető agrár-munkaerő térkép** készült a jelenlegi és a hazai vállalkozásoknál jelentkező üres álláshelyek alapján várható agrár-munkaerőigényekről.

A különböző forrásokból származó információk feldolgozása során **a leíró statisztika** eszköztárát alkalmaztuk, illetve ahol erre lehetőség kínálkozott, az eredmények **térinformatikai megjelenítésére** került sor.

Eredmények

1. Az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek jellemzői

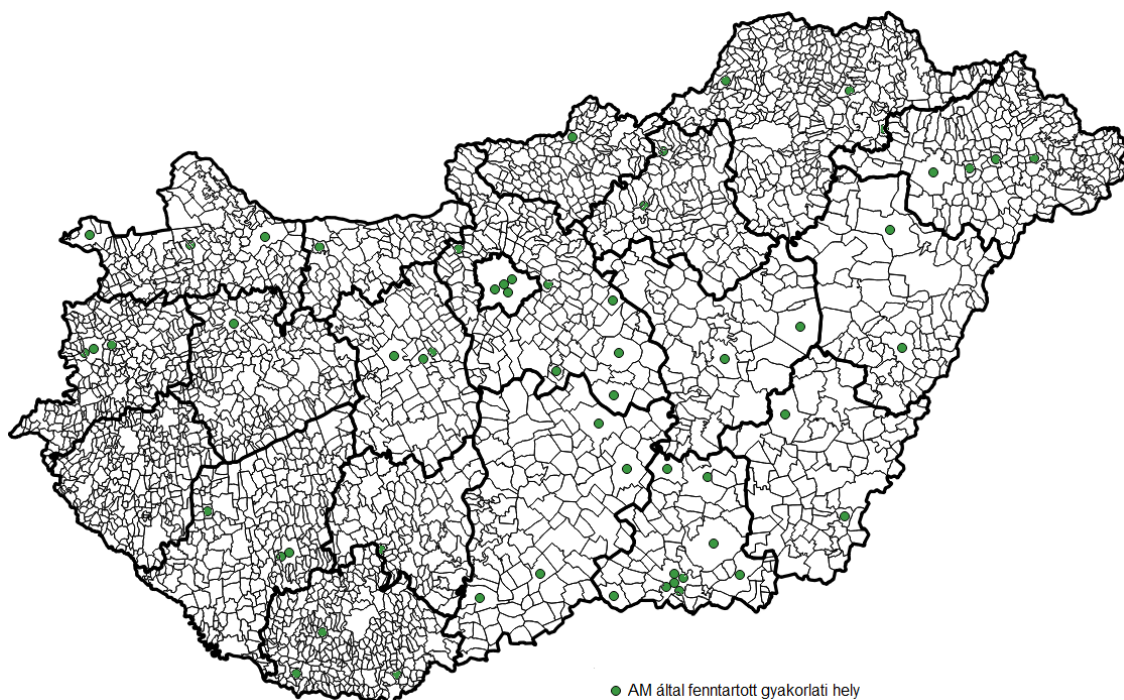
1.1. Általános módszertani keretek

A közel 50 kérdésből álló tanüzemi kérdőív kialakítása – a későbbi összehasonlíthatóság érdekében – az agrárfelsőoktatási intézmények tanüzemei körében már korábban elvégzett felmérés kérdőívének figyelembevételével történt. **Az online kérdőív a gyakorlati képzőhely tevékenységeit, személyi, tárgyi, infrastruktúrális hátterét, kapacitásait, rövid és hosszú távú fejlesztési igényeit, terveit tárta fel, a gyakorlati képzőhelyek vezetői, valamint az agrárszakképző iskolák igazgatói által adott válaszok segítségével.**

1.2. A gyakorlati helyek típusa és tevékenysége

A 2019 őszen lezajlott online tanüzemi felmérésben az Agrárminisztérium fenntartásában működő 47 agrárszakképző intézmény 62 feladatellátási helyéből összességében **52 feladatellátási hely vett részt, Zala megye kivételével Magyarország valamennyi megyéjét lefedően** (1. ábra).

1. ábra: **A felmérésben résztvevő AM fenntartású szakképző intézmények gyakorlati képzőhelyei**

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

Az 52 intézményben összesen 167 gyakorlati hely működik, közülük 42 tangazdaság, 37 tanműhely, 24 tankert, 21 tanüzem, 20 laboratórium, 12 tankonyha és három tanóvvar. További nyolc egyéb kategóriába tartozó gyakorlati helyet is megneveztek a válaszadók, amelyek között négy tanerdő, két tanbirt, valamint vadászterület is megtalálható (1. táblázat). A felmért agrárszakképző iskolák közül öt intézményben csak egy féle, 12 iskolában kettő, 13-13 iskolában három, illetve négy,

hét iskolában ötféle gyakorlóhely típus működik, míg két iskolában hatféle gyakorlati helyen képzik a tanulókat.

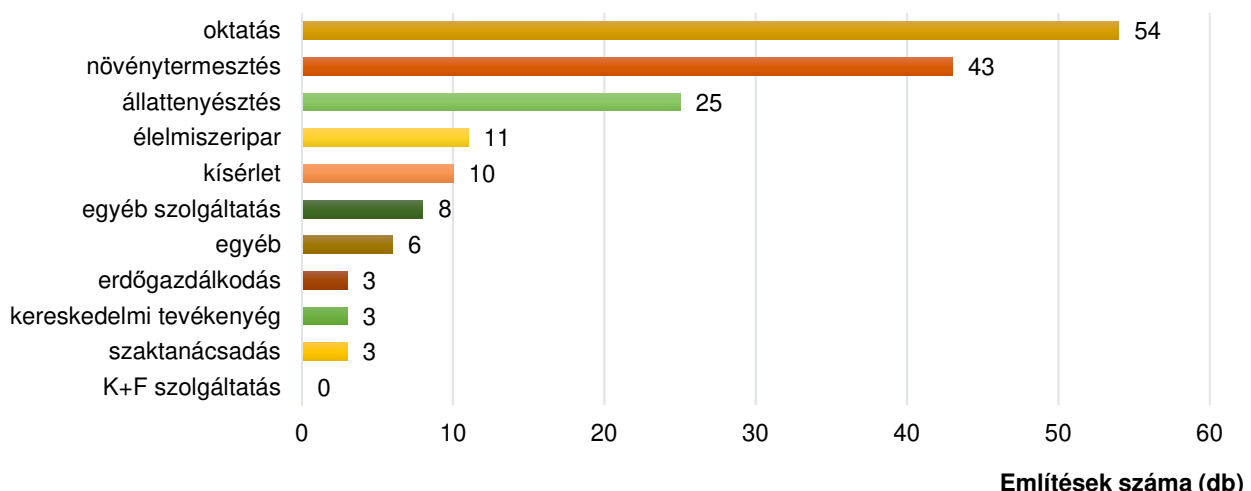
1. táblázat: **A felmért AM fenntartású szakképző intézmények gyakorlóhelyei típus szerint**

A gyakorlóhely típusa	Elemzés (db)	Arány (%)
Tangazdaság	42	25,1
Tanműhely	37	22,2
Tankert	24	14,4
Tanüzem	21	12,6
Laboratórium	20	12,0
Tankonyha	12	7,2
Tanudvar	3	1,8
Egyéb	8	4,8
Gyakorlóhely összesen	167	100

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A felmért iskolák 74 százalékában (43 iskolában) növénytermesztést, 43 százalékában (25 iskolában) állattenyésztést folytatnak. Az agrárszakképző iskolák 19 százalékában működő tanüzemekben élelmiszeripari tevékenységet végeznek, 17 százalékában (10 helyen) kísérleteket folytatnak, nyolc képzőhelyen egyéb szolgáltatásnyújtást, három-három iskolában szaktanácsadást, erdőgazdálkodást, vagy kiskereskedelmi tevékenységet is megjelöltek a válaszadók (2. ábra). A K+F szolgáltatásnyújtást egyik felmért intézményben sem jelölték meg a válaszadók, az ilyen irányú tevékenységek inkább eseti jelleggel jelennek meg az intézmények tevékenységei körében.

2. ábra: **A gyakorlati képzési helyek által folytatott tevékenységek**

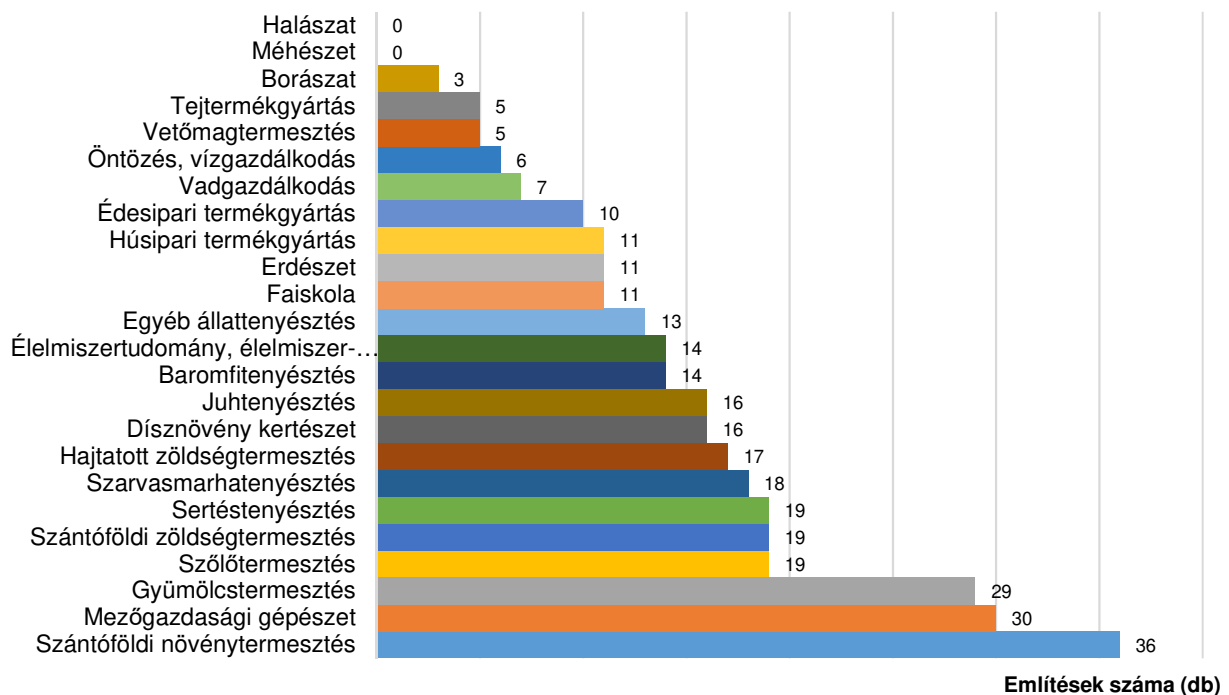
Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A vizsgált tanüzemek által oktatott szakterületek¹ között **három szakterület oktatása a legjellemzőbb. Szántóföldi növénytermesztést a vizsgált tanüzemek 62 százalékában,**

¹¹ A felsorolt szakmák között nem iskolai rendszerű képzésben oktatandó szakképesítések is szerepeltek.

mezőgazdasági gépészetet 51,7 százalékában, gyümölcsstermesztést 50 százalékában
 írtatnak. A skála másik végén a halászat és a méhészet áll, melyeket egyetlen tanüzem sem jelölt
 meg írtatott szakterületként. A mintába került intézmények között tíz alatt van azoknak a száma,
 ahol vadgazdálkodást, vízgazdálkodást, vetőmagtermesztést, tejtermékgyártást vagy borászatot
 lehet tanítani. Mindemellett egy-egy írtató hellyel jelennek meg olyan szakterületek, mint a cserkész,
 pék, sütőipari és élelmiszeripari alapképzések, gépészet, analitika, kertészet, parképítés,
 lótenyésztés, virágkötészet, terménytárak, családi gazdálkodó és kistermelői élelmiszer-előállítás
 (3. ábra).

3. ábra: A felmért gyakorlati képzési helyek által írtatott szakterületek

Főforrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

1.3. A gyakorlati képzőhelyek földháttere és épületállománya

A tanüzemi felmérés során kiemelt hangsúlyt fektettünk a gyakorlati képzési helyek infrastruktúráis és tárgyi eszközhátterének vizsgálatára. **A kérdőívet kitöltő gyakorlati képzőhelyek közül 46 intézményhez tartozó tangazdaság rendelkezik összesen 5645,6 hektár földterülettel, amelyből a használt földterület 5440,6 hektár. A földterülettel rendelkező gyakorlati képzőhelyek átlagos földterülete így 123 hektár.** Bérelt földterülete 21 iskának van, összesen mintegy 1280 hektár (2. táblázat).

2. táblázat: A felmért gyakorlati képzőhelyekhez tartozó földterület, 2019

Megnevezés	Intézmény száma	Összes terület (ha)	Maximum (ha)	Minimum (ha)	Átlag (ha)
Összes terület	46	5645,6	560,0	1,7	122,7
ebből használt földterület	46	5440,6	548,0	1,5	118,3
nem használt földterület	13	166,7	54,0	0,2	12,8
bérelt földterület	21	1278,9	252,5	0,7	60,9

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A legnagyobb, 560 hektáros tangazdasággal a Győr-Moson-Sopron megyei Roth Gyula Erdészeti, Faipari, Kertészeti, Környezetvédelmi Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium rendelkezik, de kiemelkedik még 420 hektáros földterületével a Csongrád megyei Bedő Albert Erdészeti Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium is. **A földterülettel rendelkező szakképző iskolák közül a legkisebb tangazdasága (mindössze 1,7 hektár) a Hajdú-Bihar megyei Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium Brózik Dezső Tagintézményének van, ahol zöldségtermeléssel foglalkoznak,** illetve a Bács-Kiskun megyei Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakgimnázium és Szakközépiskola tangazdasága is mindössze 2 hektáros, itt kertészeti kultúrák (zöldség, dísznövény, gyümölcs és szőlő) termesztését tudják bemutatni a tanulóknak.

Az agrárszakképző iskolák gyakorlati képzőhelyein **az épületek összes alapterülete megközelíti a 200 ezer négyzetmétert** (196 492,3 m²). Négy intézmény kivételével az épületállomány alapterületének átlagosan **34 százalékát tanterem vagy oktatási célú helyiségek foglalják el** (3. táblázat).

3. táblázat: A felmért gyakorlati képzőhelyek épületállománya

Megnevezés	Intézmények száma	Összes terület m ²	Maximum m ²	Minimum m ²	Átlag m ²
Használt épület(ek) mérete összesen	52	196492,3	20792,0	80	3638,7
-ebből gépszín	38	31217,1	8315,0	50	821,5
-istálló	29	27881,5	4206,5	40	961,4
-laboratórium	22	2080,7	469,0	10	94,6
-tanterem / oktatási célú helyiségek	50	66584,2	12475,0	22	1331,7
-szociális helyiségek	52	12051,2	2400,0	10	227,4
-saját tulajdonú épületek összesen	19	82939,6	17007,0	380	4365,2

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

Gépszín 38 intézményben található, melyek összes alapterülete 31217,1 négyzetméter, ezek átlagos mérete 821 négyzetméter. A legnagyobb, 8315 négyzetméteres gépszínnel az AM Dunántúli Agrárszakképző Központ Tolna megyei tagintézménye, az AM DASzK, Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma (Lengyel) büszkélkedhet. **Istállóval 29 intézmény rendelkezik,** 27881,5 négyzetméter összterületen, átlagos mérete az istállóknak 961 négyzetméter. A legnagyobb, 4206 négyzetméter összes alapterületű istállóval a Pest megyei Török János Mezőgazdasági és Egészségügyi Szakgimnázium és Szakközépiskola (Cegléd) rendelkezik. **Laboratórium 22 tagintézmény gyakorlati képzőhelyén van,** amelyek

összes alapterülete 2080,7 négyzetméter. A legnagyobb, 469 négyzetméteres laboratórium a budapesti Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskolában található. A szociális helyiségek összes alapterülete 12051,2 négyzetméter. **Feldolgozó kapacitása összességében 14 gyakorlati képzőhelynek van**, ahol zömében édesipari termékek előállításához szükséges kiskapacitású gyártási technológiával rendelkeznek (pl. 150 kg fehér kenyér/nap; 150 db péksütemény/nap).

1.4. Növényállomány

Az 52 felmért tanintézményből **46 helyszínen folyik növénytermesztési tevékenység, összesen mintegy 4945 hektár területen. A legtöbb iskolában (37) kalászos gabonát termesztettek** 2019-ben összesen mintegy 1280 ha területen. Szemeskukoricát 32 gyakorlati képzési helyen vetettek idén, összesen 1100 hektáron, lucernát 24 intézmény tangazdaságában termesztettek. Hajtatásos zöldségtermesztéssel 20 intézményben foglalkoznak, összesen 48,5 ezer négyzetméteren, de fóliás vagy üvegházi dísznövénytermesztés is folyik 14 intézményben összesen mintegy 15,8 ezer négyzetméteren. Gyümölcsöse 20 intézménynek van összesen 64 hektár területen, míg szőlőművelést 15 intézmény folytat 32 hektáron (4. táblázat).

4. táblázat: **A felmért gyakorlati képzőhelyek által termesztett növényfajok és területük**

Növényfaj	Intézmény (db)	Összes terület, (ha/m ²)	Átlagterület, (ha/m ²)
Kalászos gabonafélék	37	1277,9	34,5
Szemes kukorica	32	1100,0	34,4
Lucerna	24	245,6	10,2
Szabadföldi zöldségtermesztés	20	35,8	1,8
Hajtatott üvegházi vagy fóliás zöldség (m ²)	20	48495	2424
Gyümölcsfélék	20	63,9	3,2
Olaj-, hüvelyes és rostonvények	19	583,4	30,7
Zöldségfélék	19	35,5	1,9
Szőlő	15	32,4	2,2
Erdő	15	1182,3	78,8
Egyéb szántóföldi takarmánynövény	14	161,3	11,5
Dísznövény	11	154,6	14,1
ebből: Üvegházi vagy fóliás dísznövény (m ²)	14	15779	1127
Burgonya	8	2,2	0,3
Silókukorica	7	100,7	14,4

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

1.5. Állatállomány

Az 52 felmért agrárszakképző iskolából 26-ban jelezték, hogy tartanak állatokat. A legtöbb iskolában, 21-ben juhot, 17-17 iskolában szarvasmarhát és sertést, 12 iskolában lovat, 11-ben tyúkfélét, nyolcban kecskét tartanak. Összesen hét iskolában jelölték, hogy libát, hatban kacsát, ötben nyulat tartanak. Az iskolákban tartott összes állatlétszámot és az egy iskolában tartott átlagos állomány adatait az 5. táblázatban foglaltuk össze.

A szarvasmarhatartásban a Bács-Kiskun megyei AM Kelet-magyarországi Agrárszakképző Központ, Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (Jánoshalma) 67 egyedes állománya, valamint a Veszprém megyei Batthyány Lajos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium emelhető ki, ahol 54 egyedből áll az állomány. Sertéstartásban élen járó intézmények: a Bács-Kiskun megyében működő Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium 290-es állatlétszámmal és a Bács-Kiskun megyei AM Kelet-magyarországi Agrárszakképző Központ, Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, ahol szintén közel 200 állatot tartanak.

Lóartásban a Komárom-Esztergom megyében működő Pettkó-Szandtner Tibor Lovas Szakközépiskola és Kollégium emelkedik ki 70 egyedes lóállományával, **a juhtartásban pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található Bárczay János Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Lippai János Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium említendő, amelyekben a juhállomány 150, vagy annál magasabb egyedszámot ért el 2019-ben.**

5. táblázat: **A felmért gyakorlati képzőhelyek által tartott állatlétszám fajok szerint, 2019**

Állatfaj	Állatállománnyal rendelkező gyakorlatihely (db)	Összes állat (db)	Átlagos állatlétszám (db)
Szarvasmarha	17	449,9	26,5
- tejelő tehén	12	164,0	13,7
- növendék- és hízóállat	17	190,9	11,2
Sertés	17	1078,3	63,4
- hízósertés	13	545,1	41,9
- tenyészkoca	13	127,9	9,8
Juh	21	1254,1	59,7
Tyúkfélék	11	3733,0	339,4
Kacsa	6	60,0	10,0
Liba	7	25,0	3,6
Egyéb baromfi	1	2,0	2,0
Ló	12	144,0	12,0
Kecske	8	27,0	3,4
Nyúl	5	47,0	9,4

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A megtermelt alapanyagot/terméket a felmért intézmények közel harmada (29,4%) piacon értékesíti (pl. saját mintaboltban), bő tizede (12,1%) pedig saját fogyasztásra hasznosítja. Emellett négy intézmény jelezte, hogy a megtermelt alapanyagot/feldolgozott termékeket egyéb módon hasznosítja (pl. tanulói mintadarabok gyártása).

1.6. A gyakorlati képzőhelyek személyi háttere

A tanüzemi felmérés során kiemelt hangsúlyt fektettünk a gyakorlati képzőhelyek személyi hátterének vizsgálatára. **A felmért 52 szakképző intézményhez tartozó gyakorlati képzési**

helyen összesen 979 főt foglalkoztatnak (6. táblázat). Az alkalmazottak bő fele (52,8%) felsőfokú végzettséggel, 43,6 százalékuk középfokú végzettséggel rendelkezik, míg a csak 8 általános végzettséggel rendelkező alkalmazottak aránya alig 4 százalékot tesz ki. Az alkalmazottak túlnyomó többsége (81,8%) középszintű beosztásban és teljes munkaidőben (93,9%) végzi a tevékenységét.

6. táblázat: **A felmért gyakorlati képzőhelyek alkalmazotti háttere**

Alkalmazottak összetétele		Elemzszám (db)	Összes alkalmazott (fő)	Átlag (fő)
Képzettség	Felsőfokú végzettségű dolgozók	51	517	10
	Középfokú végzettségű dolgozók	54	427	8
	8 általános vagy az alatti végzettségű dolgozók	17	35	2
Beosztás	Vezetői munkakörben dolgozók	49	89	2
	Középszintű munkakörben dolgozók	56	674	12
	Betanított munkások	21	61	3
Foglalkoztatás	Teljes munkaidős dolgozók	56	844	15
	Részmunkaidős dolgozók	24	49	2
	Alkalmi foglalkoztatottak	1	5	5

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A gyakorlati képzési helyen oktatási tevékenységet végző szaktanárok korösszetétele kedvezőnek mondható. **A képzőhelyek 70 százalékában a 60 év feletti oktatók aránya mindössze 10 százalék vagy az alatti.** A képzőhelyek 14-14 százalékában (8-8 intézmény) az oktatók 20, illetve 30 százaléka 60 évesnél idősebb. Mindemellett a felmért intézmények között négy olyan képzőhely is található, amelyben a szaktanári kar erősen előregedő, a 60 évesnél idősebbek aránya az érintett intézményekben 40 százalék vagy afölötti. Az érintett intézmények: AM DASzK, Sellyei Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma (Baranya megye); Fodor József Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola (Csongrád megye); AM DASzK, Ujhelyi Imre Mezőgazdasági és Közgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma (Baranya megye); Kétegyházi Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (Békés megye) (7. táblázat).

7. táblázat: **A felmért gyakorlati képzőhelyek oktatóinak korösszetétele**

Életkori összetétel	Elemzszám (db)	Érvényes válaszok megoszlása (%)
Az oktatók 10 százalék alatti arányban 60 év feletti	32	56,1
Az oktatók 10 százaléka 60 év feletti	8	14,0
Az oktatók 20 százaléka 60 év feletti	8	14,0
Az oktatók 30 százaléka 60 év feletti	5	8,8
Az oktatók 40 százaléka 60 év feletti	3	5,3
Az oktatók 40 százalék feletti arányban 60 év feletti	1	1,8
Összes érvényes válasz	57	100,0

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A tanüzemek összességében 81 olyan álláshellyel rendelkeztek a felmérés időpontjában, amelyet megfelelő jelentkező hiányában nem tudtak betölteni. A gyakorlati képzőhelyek bő 40 százaléka gyakorlati tanárt/szakoktatót keresett (pl. cukrász, mezőgazdasági gépész, kertész szakterületre), a felmérés időpontjában összességében 34 gyakorlati szaktanári álláshely volt betöltetlen az érintett intézményekben. Mindemellett **keresettek a tanüzem működtetéséhez szükséges szakemberek is**, a legkülönbözőbb munkakörökben pl. három tanüzemben a képzőhely

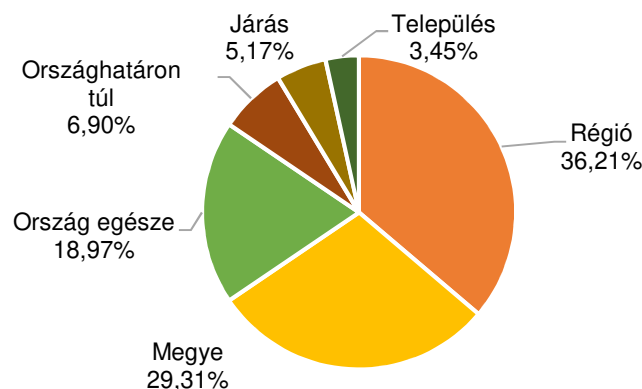
kordinációját biztósító tangazdaság-vezetőt kerestek, de jelentős kereslet mutatkozott állatgondozók, kertészek, traktorosok iránt is (1. melléklet).

A kérdőív külön kérdést tartalmazott a gyakorlati képzőhelyeken hiányzó kompetenciák feltárására, melyre a válaszadók szabadszavas választ adhattak. Arra kértük a képzőhelyek képviselőit, adják meg, milyen speciális kompetenciákkal/képzettséggel rendelkező szakemberekre lenne még szüksége a gyakorlati képzési helynek. A kérdésre választ adó **gyakorlati képzőhelyek túlnyomó többsége a gyakorlati oktatás szükséges tapasztalattal, naprakész tudással rendelkező szakoktatók iránt jelzett igényt**, összefüggésben a közeljövőben várható nyújtásokkal. Összességében 28 szakterülethez/szakmához kapcsolódóan fogalmazódtak meg az igények, amelyek közül a **mezőgazdasági gépészmérnök-mérnök tanárok iránti igény a leggyakoribb**. Emellett jelentős az agrárinformatikai, precíziós gazdálkodási feladatok ellátásához szükséges kompetenciák iránti igény, valamint több gyakorlati képzőhely jelezte, hogy az új kihívások kezelésére nagyobb mértékű innovációs képességet igényelne az alkalmazottai részéről. Egy intézményben a tanítói összetétel-váltással összefüggésben a tanítókat a tananyag feldolgozásában és megértésében segítő gyógy- és/vagy fejlesztőpedagógusi végzettséggel rendelkező szakemberek iránti igényt jeleztek (2. melléklet).

1.7. A gyakorlati képzőhelyek szolgáltatási vonzáskörzete

A kérdőív önálló kérdés keretében mérte fel a gyakorlati képzőhelyek tanítói közösségen kívüli célközönségét. A felmért gyakorlati képzőhelyek szolgáltatási vonzáskörzetük mérete szerint jelentősen különböznek egymástól. **Országos lefedettségről a válaszadók ötöde számolt be**, országhatáron túli érdekeltségeket pedig csak négy intézmény esetében feltételezhetünk. **Régiós vonzáskörzettel a válaszadók 36,2 százaléka, megyeivel 29,3 százaléka rendelkezik**. Ez alapján elmondhatjuk, hogy a legalább a megyére kiterjedő vonzáskörzete a válaszadó intézmények több, mint 80 százalékának van (4. ábra).

4. ábra: A felmért gyakorlati képzőhelyek szolgáltatási vonzáskörzete

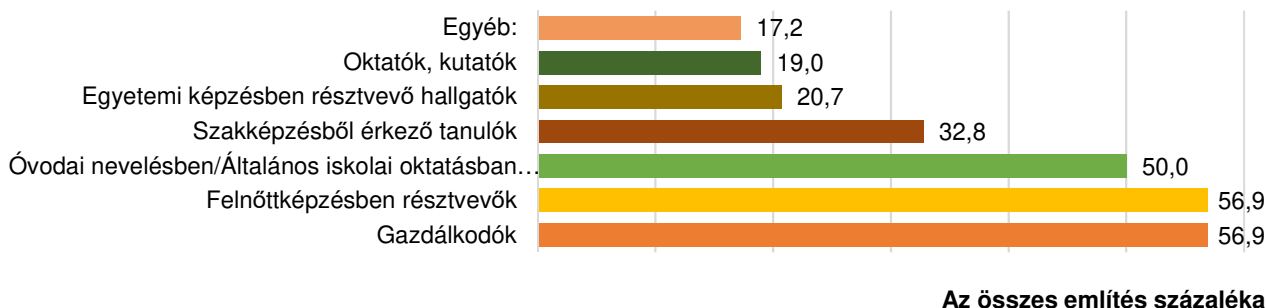

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A gyakorlati képzőhelyek célközönségét a nappali rendszerű oktatásban résztvevőkön felül elsődlegesen a gazdálkodók, a felnőttképzésben résztvevők, valamint a jelenleg általános iskolában tanuló, középiskolai tővbábtanulás előtt álló diákok képezik. Az többi három célcsoportot a válaszadók bő fele tekintette elsődleges célközönségének. Az egyéb válasz lehetőség megadásával még további hét célközönséget tudtunk azonosítani. Négy intézmény a vásárlókat jelölte meg, talva arra, hogy a megtermelt vagy feldolgozott termékek közvetlenül

értékesítésre kerülnek. Ezenkívül megjelölésre kerültek még a külföldi diákok, gimnáziumi végzettek, határon túli szakemberek, kertésztechnikások, kiskereskedelmi egységek és egy MTA kutatóintézet (5. ábra).

5. ábra: **Az AM agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek célközönsége**

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A válaszadó intézmények 43 százaléka bővíteni szeretné jelenlegi célközönségét. A válaszok értékelése alapján az intézmények **elsősorban a felnőttképzés területén szeretnének előrelépni és bővíteni célközönségüket.** A megtermelt vagy feldolgozott termékek felvásárlói körének bővítése is több intézmény által megfontalmazásra került. Ezen kívül az általános iskolások bevonása, a piaci partnerek keresése, a felsőoktatási együttműködések építése és határon túli kapcsolatuk létrehozása jelentek meg továbbfejlesztési irányként egy-egy intézménynél.

1.8. A gyakorlati képzőhelyek együttműködései

A célközönség, illetve a tevékenységek bővítésének lehetőségeit alapvetően meghatározza, hogy a képzőhelyek milyen, már kialakított együttműködésekkel, kapcsolatokkal rendelkeznek. Az együttműködések tekintetében kijelenthető, hogy a **gyakorlati képzési helyek közül szinte mindenhol a partnerek között szerepelnek a gazdálkodók (95%), valamint háromnegyedük esetében a belföldi szakképző intézmények.** További gyakori partnerek a települési önkormányzatok, a külföldi szakképző intézmények, az egyetemek vagy főiskolák, illetve az általános iskolák és óvodák, nemzeti parkok is. Az egyéb kategória legjellemzőbb szereplője a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, de megjelentek más szakmai, érdekvédelmi szervezetek is (pl. Hegyközségek Nemzeti Tanácsa, MEGFOSZ, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara), valamint számos K+F tevékenységet folytató piaci és állami szervezet (pl. Pirina, TechnoPig, DeLaval, Dönt-Pioneer, Monsanto, KWS, NAIK, MTA ATK), továbbá helyi civil szervezetek, egyházak is (8. táblázat).

8. táblázat: **A felmért gyakorlati képzési helyek együttműködő partnerei**

Együttműködő partner	Elemzés (db)	Arány (%)
Gazdálkodók	55	94,8
Belföldi szakképző intézmény	44	75,9
Települési önkormányzat	38	65,5
Külföldi szakképző intézmény	37	63,8
Egyetem vagy főiskola	37	63,8
Általános iskola, óvoda	34	58,6
Nemzeti park	17	29,3
Egyéb	22	37,9

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

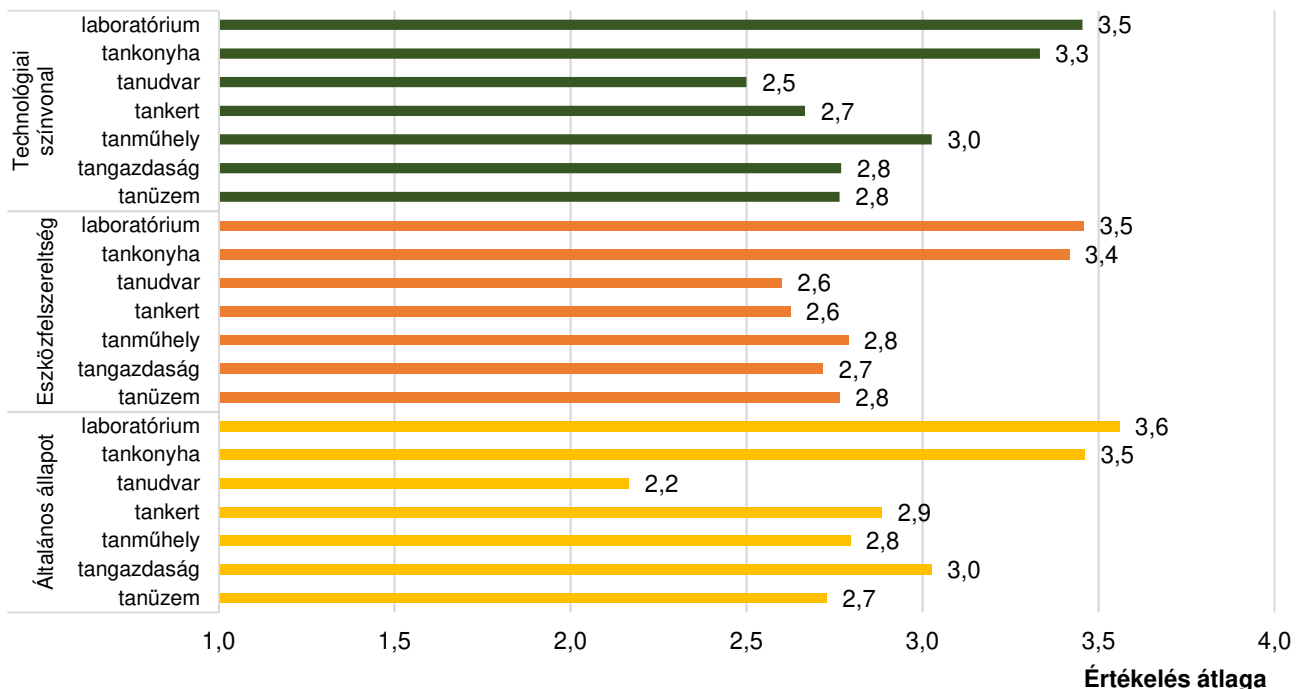
A válaszadó intézmények közel harmada hármm vagy annál kevesebb, fele 4-6 partnerrel, bő ötöde hatnál több együttműködő partnerről számolt be. A legszélesebb partneri hálózattal (8 aktív együttműködő partner) a felmért intézmények közül a Győr-Ménfőcsanak megyében működő Csásás Zoltán Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola, a Vas megyei Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, valamint a Bács-Kiskun megyei Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium gyakorlati képzőhelyei rendelkeznek.

1.9. A gyakorlati képzési helyek eszközfelszereltsége és általános állapota

A gyakorlati képzési helyek állapotának felméréséhez az intézményeket képviselő válaszadókat a gyakorlati képzőhely általános állapotának, eszközfelszereltségének és technológiai színvonalának értékelésére kértük. (A konkrét fejlesztési igényeket a kérdőív későbbi kérdései tovább pontosították). Az érvényes válaszok alapján megállapítható, hogy mind az általános állapotot, mind az eszközfelszereltséget és a technológiai színvonalat tekintve átlagosan a hiányos vagy átlagos értékelést adták a válaszadók. Összességében **a laboratóriumok, valamint a tantervek vannak a legjobb állapotban a többi típushoz képest, a tantervek és a tankertek egyenakkor a legrosszabb állapotban** (6. ábra).

6. ábra: **A felmért gyakorlati képzési helyek állapota, átlagérték**

(1= Nem megfelelő, 2= Hiányos 3= Átlagos, 4=Megfelelő, 5= Kiváló)

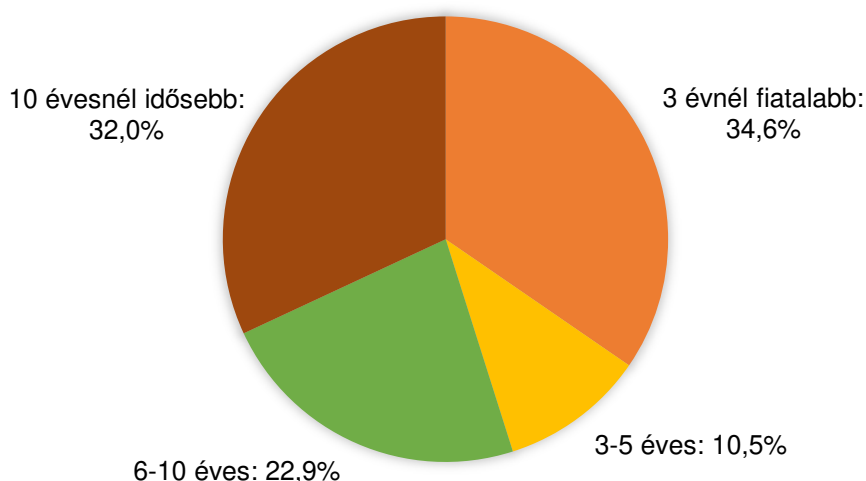
Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

Kiváló értékelést csupán egy-egy esetben adtak a válaszadók. **A tanüzemek közül csak a Jász-Nagykun-Szolnok megyében található Szentannai Sámuel Középiskola és Kollégium tanüzeme kapott kiváló értékelést,** kiválóra értékelt tangazdasága pedig csupán a Győr-Ménfőcsanak megyei Roth Gyula Erdészeti, Faipari, Kertészeti, Környezetvédelmi Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégiumnak van. Ez többinak a tanműhelye is a legjobbra értékelték között szerepelt, csakúgy,

mint a Buda pesti székhelyű Magyar Gyöla Kertészeti Szakgimnázium és Szakközépiskola és a Csongrád megyei Fodor József Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola tanműhelyei. Kiváló minősítésű tankönyhája két, laboratóriuma pedig három iskolának van (7. melléklet).

Az alaptevékenység ellátásához használt legmodernebb technológiai eszközök beszerzési éveként a válaszadók 1993 és 2019 közötti éveket adtak meg és összesen 266 tételt soroltak fel. A megadott technológiai eszközök közel fele a szántóföldi növénytermesztéshez kapcsolódik (pl. erőgépek, vetőgépek, permetezők, trágyaszórók). Ezen kívül nagy arányban fordulnak elő az élelmiszeriparban (pl. sütőiparban) használatos eszközök (pl. dagasztógép, kürtös kalács sütő, csokoládémártó berendezés). Az utóbbi három évben (2017-2019) beszerzett eszközök – azaz a **leginkább modernnek tekinthető eszközök – az összes tételnek csupán kevesebb, mint harmadát teszik ki és leginkább az élelmiszeriparban használatosak** (7. ábra).

7. ábra: A legmodernebb technológiai eszközök életkora

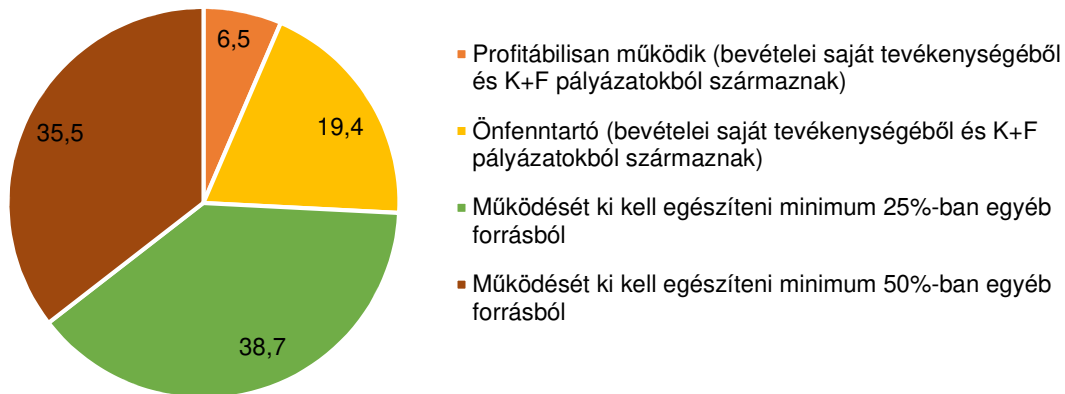

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

1.10. A gyakorlati képzőhelyek önfenntartó képessége

A felmérés hangsúlyt fektetett a gyakorlati képzési helyek önfenntartó képességének vizsgálatára. Jelzésértékű, hogy az erre irányuló kérdésre adott válaszoknak csak bő fele (53,4%) volt érvényesnek tekinthető. **Az érvényes válaszok negyede szerint a gyakorlati képzőhelyek működése profitábilis vagy önfenntartó**, azaz a saját tevékenységből és a pályázati forrásokból befolyó bevételek 100 százalékban fedezik működési kiadásait. **Az érvényes választ adók háromnegyede (74,2%) esetében ugyanakkor egyéb forrásból történő kiegészítésre van szükség** (8. ábra). A gyakorlati képzőhelyek 38,7 százaléka esetében a működést minimálisan 25%-ban ki kell egészíteni egyéb forrásból, bő harmada esetében pedig legalább 50%-os kiegészítésre van szükség.

8. ábra: A felmért gyakorlati képzési helyek önfenntartó képessége, N=31

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

Az utóbbi három év vonatkozásában a felmért szervezetek közel 20 százaléka (19,0%) rendelkezik nyertes Európai Uniói pályázattal.

Tíz válaszban került kifejtésre, hogy milyen típusú pályázatokban vettek részt az intézmények. **Túlnyomó többségben (öt esetben) KEHOP energetikai hatékonysági pályázatokról tettek említést,** azt követte az Erasmus+ (három esetben). Az Erasmus+ pályázatok tanári és tanórái mobilitást, tanári továbbképzéseket, valamint tankönyv fejlesztéseket tettek lehetővé. A fentiek mellett VEKOP (két esetben), illetve egy-egy esetben a „VP1-1.1.1-17 Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek” pályázatban, a „Borszat korszerűsítése, szerkezetátalakítás, szőlő újratelepítési pályázatban”, valamint az „EFOP-3.3.7-17 Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a köznevelési intézményekben” című pályázatban került sor sikeres részvételre. A pályázati forrásokhoz való hozzáférésben a válaszok alapján a legsikeresebb intézmény a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Vay Ádám Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium volt, amely az elmúlt három évben három pályázaton (VP1-1.1.1-17, KEHOP 5.2.10; EFOP-3.3.7-17) szerepelt eredményesen.

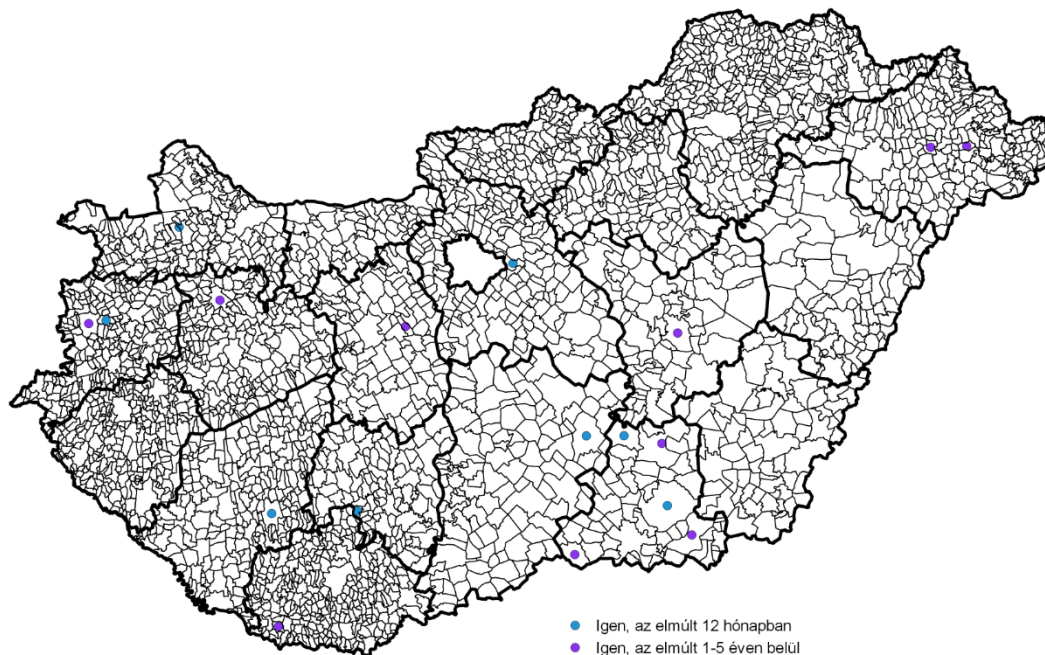
1.11. K+F+I szolgáltatásnyújtás lehetőségei

1.11.1. Kísérletekben való részvétel

A gyakorlati képzőhelyek profilbővítésének egyik lehetséges területe az oktatási tevékenységen túlmutató K+F+I szolgáltatásnyújtás. Míg a gyakorlati képzőhelyek alaptevékenységei között nem említették a K+F szolgáltatásnyújtást, majdnem felük, **27 intézmény vett részt hosszabb időtávban vizsgálva valamilyen kísérletben**². A kérdésre választ adók bő tizede az elmúlt 12 hónapban is közreműködött kísérletben, további közel ötöde pedig 1-5 éven belül vett részt kísérletben (9. ábra).

² A K+F tevékenységekkel kapcsolatos két kérdésre adott eltérő válaszok háttérben vélhetően az áll, hogy a kísérletekben való részvételt a szervezetek nem K+F szolgáltatásként definiálták.

9. ábra: A kísérletekben az elmúlt 5 éven belül részt vett gyakorlati képzőhelyek

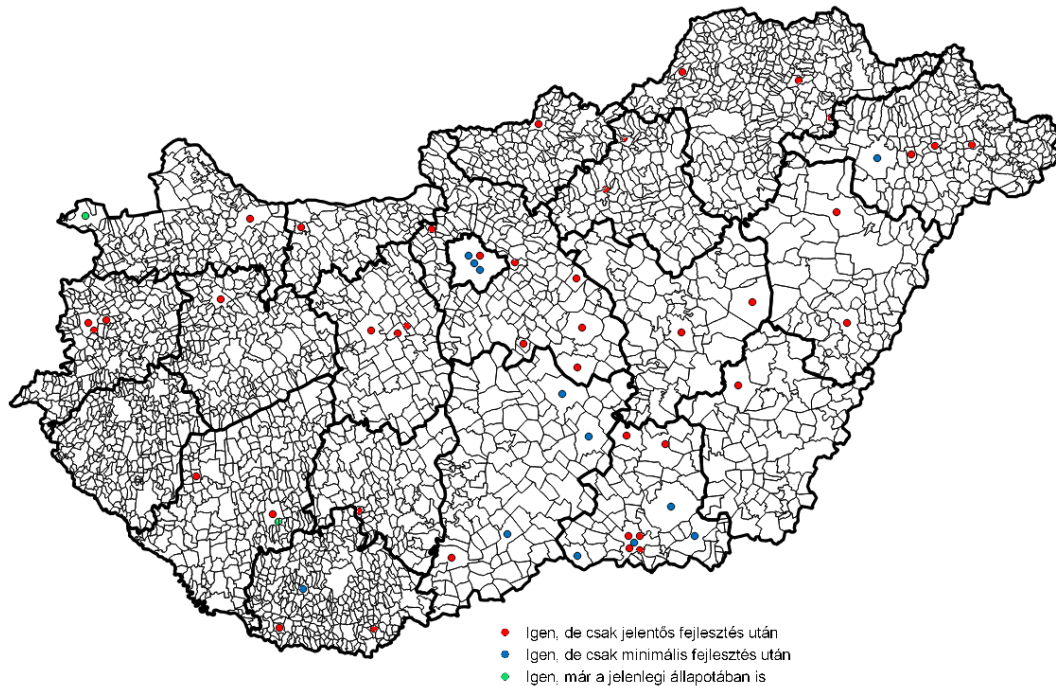
Főrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A válaszadók közel harmada kitért arra, hogy a kísérlet keretében milyen tevékenységgel foglalkozott (3. melléklet). **Általánosságban elmondható, hogy az érintett intézmények zömmel fajtakísérletekben és növényvédelmi kísérletekben vettek részt**, az előbbieknél dominált a **burgonya**, de előfordult **kukorica- és búza fajtakísérlet** is. Ezen kívül volt olyan hely, ahol algakészítmenyt etettek tőtyúkokkal vagy kertészeti baktériumtrágyát vizsgáltak. A kísérletekben való részvételben a legaktívabbnak tekinthető az AM DASzK Vas megyében található tagintézménye, az AM DASzK, Vépi Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskola és Kollégiuma, mely az elmúlt egy éven belül három kísérletben is közreműködött. Az ERSZ Kft. megkeresésére burgonya fajtakísérleteket végeztek el 10 fajta esetében, betartva a cég által kért vizsgálatokat, méréseket. A SZIE Miskolczi Mezőgazdaságtudományi Karával együttműködve a szakgimnáziumi tanítók mikróalgák alkalmazását vizsgálták a burgonya esetében, valamint kertészeti területen növényvédelmi kísérleteket folytattak a SynTech Research Kft.-vel együttműködve.

1.11.2. Bemutató üzemként való működés lehetőségei

A kérdőívben arról is megkérdeztük a gyakorlati képzőhelyek képviselőit, hogy a jövőben reális fejlesztési irányoknak tekintik-e a bemutató üzemé válást. A kérdésre választ adó **58 intézményből kettő kivételével valamennyi lehetőséget lát a bemutató üzemé válásban**, a többség (42 intézmény) azonban ezt csak jelentősebb fejlesztések esetén tartja megvalósíthatónak (3. melléklet). Két válaszadó (a soproni Róth Gyula Erdészeti, Faipari, Kertészeti, Környezetvédelmi Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, valamint a kapcsvári Kinizsi Pál Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola) már jelenlegi állapotában is alkalmasnak tartja az intézményt arra, hogy bemutató üzemként működjön, további 12 képzőhely kisebb fejlesztéseket tartana szükségesnek a tevékenység ellátásához (10. ábra).

10. ábra: Bemutató üzemként való működésben lehetőséget látó képzési helyek

Főrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A bemutató üzemmé válás hasznait a gyakorlati képzőhelyek képviselői összetetten látják, nem csupán a működési bevételek növekedését várják tőle, hanem pl. a szakképzésben résztvevő tanulókat számát növelő pályamentációs tevékenységek hatékonyságának javítását is. Az egyik intézményvezető megfogalmazásában: „A tanüzem elsődleges feladata a tanulók alapképzésének biztosítása, de olyan formában is kell, hogy gondolkodjunk, amely kielégíti az iskolai gyakorlati oktatás követelményeit, valamint példa kell, hogy legyen a környezet számára, mint életképes gazdaság. Az új technológiák, eljárások terjesztése érdekében bemutató üzemként is kellene a tanüzemeket működtetni. Mintagazdaságként a különböző rendezvényekkel, pályamentációs bemutatók, nyílt napok, üzemlátogatások, továbbképzések, versenyek stb. a beiskolázási tevékenység hatékonyságát nagyban tudnánk növelni, még akkor is, ha esetleg a tanuló más agrár iskolába jelentkezik”.

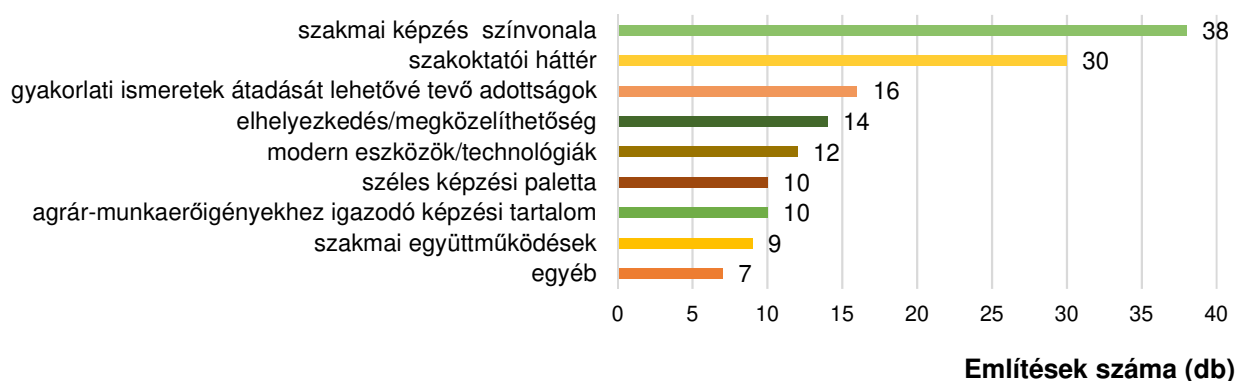
1.12. A gyakorlati képzőhelyek erősségei és gyengeségei

A felmért gyakorlati képzőhelyek fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek pontosabb beazonosítása érdekében az intézmények képviselőit arra kértük, nevezzék meg a gyakorlati képzőhely három legfontosabb erősségét és gyengeségét. A kérdésre adott szabadszavas válaszokat az eredeti válaszok lehető legfontosabb megtartásával egységesítettük, kategóriákba soroltuk, összesítettük és kiértékeljük az eredményeket.

A felmért gyakorlati képzőhelyek 146 értékelhető erősségei közül két tényezőcsoporthoz emelkedett ki: **a gyakorlati helyen megvalósuló szakmai-gyakorlati képzés magas színvonalára, valamint a felkészült, elhivatott szakmai háttér (11. ábra).** Az előbbi kapcsán elsősorban azt hangsúlyozták a válaszadók, hogy a tanüzemek a háttérjuttatástól a nagyüzemi gazdálkodásig, a termeléstől a feldolgozásig, értékesítésig terjedően lehetőséget nyújtanak az érintett képzések

megfelelő szakmai színvonalon történő megalapozására. A szakoktatói háttér kapcsán a megfelelő szakirányú végzettségű, elkötelezett, tanfőlközpöntú, innovációs lehetőségek iránt nyitott gyakorlati tanárk létét hangsúlyzták a válaszadók. Kisebb jelentőséggel, de megjelentek az erősségek között a gyakorlati ismeretátadást beflyásó adottságok, pl. **a tanüzemhez tartzó földterület mérete, jó minősége**. Ehhez hasonló súlyú erősségként értékelték a válaszadók **a tanüzemek kedvező elhelyezkedését**, megközelíthetőségét. Jelzésértékű, hogy a modern eszköz- és technológiai háttérrel már jóval kevesebb intézmény (12 említés) említette erősségként. A széles képzési paletta és az agrár-munkaerőigényekhez igazódó képzési tartalom együttesen azt jelzi, hogy az intézményekben prioritásként jelenik meg a környezetükben **mozgató munkaerő-kereslettel történő összhang kialakítása**. A **szakmai együttműködések kilenc szervezet emelte ki erősségként**, és elsősorban a környékbeli gazdálkodókkal kialakított jó kapcsolatokat nevezte meg, de említésre kerültek a gépgérgalmazókkal kialakított szakmai együttműködések, valamint a határon túli szakmai szervezetekkel fenntartott, egyelőre jórészt kiaknázatlan kapcsolatok. Az egyéb válaszok között leggyakrabban egy-egy intézményre jellemző specifikus szempontok jelentek meg, mint például a gyakorlati képzőhely által használt bérelt földterületek hosszú távú szerződések keretében történő biztosítása.

11. ábra: A felmért gyakorlati képzőhelyek erősségei

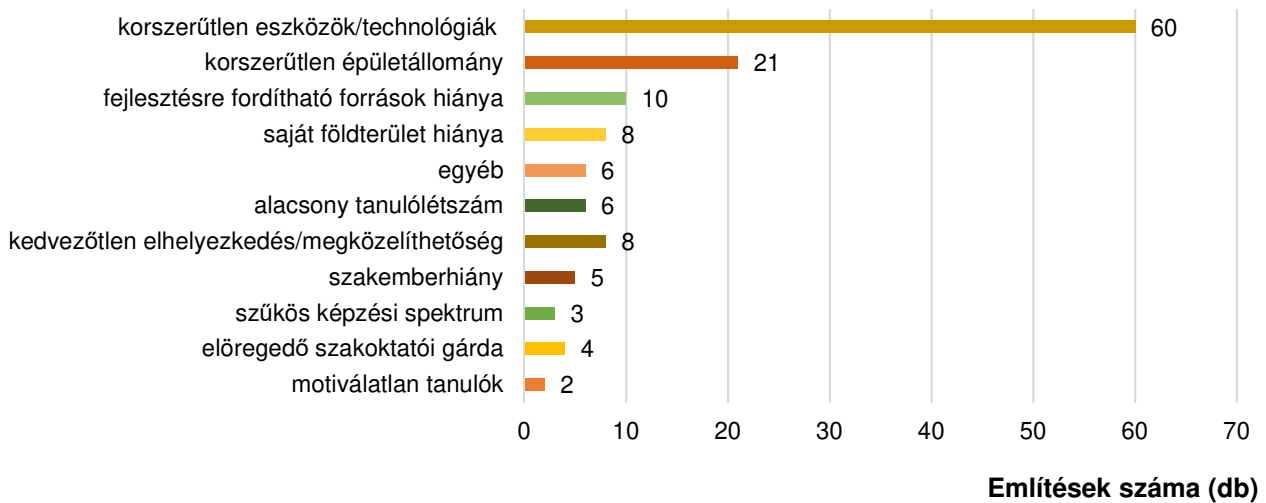

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A fentiekben már ismertetett módszertannal került sor a gyengeségekkel kapcsolatban megfogalmazott mintegy 135 állítás értékelésére. A felmért gyakorlati képzőhelyek számára **a legfőbb nehézséget az elavult eszköz- és technológiai háttér jelenti**, ezt valamennyi gyakorlati képzőhelyen kiemelték a válaszadók (12. ábra). A gyakorlati oktatás további gyengeségét az elmúlt években az elmaradó fejlesztések híján **egyre romló állapotú épületállomány (21 db említés)** jelenti, beleértve az oktatás céljára szolgáló helyiségeket, de az egyéb szociális helyiségeket, istállókat, raktárakat, gépszíneket is. Az intézmények gyengeségként értelmezik a szakképzésre fordítható fejlesztési források csökkenését (10 db említés), valamint több gyakorlati képzőhely (8 db említés) számára problémaként jelentkezik a saját földterület hiánya.

Egyelőre kisebb számban említették, de bizonyos szakmák esetében (szőlész-borás, kertész) **komoly gondot jelent az alacsony tanfőlkétszám (6 db említés)**, illetve a már **beiskolázott tanfők motiválatlansága (2 db említés)**. Bár egyelőre csak néhány intézményben merült fel a **szakemberhiány (5 db említés)** a gyengeségek között, a **szakoktatói gárda elöregedése (4 db említés)** miatt ez a probléma már rövidtávon az alapfeladatok ellátását akadályzó tényezőként jelentkezhet.

12. ábra: A felmért gyakorlati képzőhelyek gyengeségei

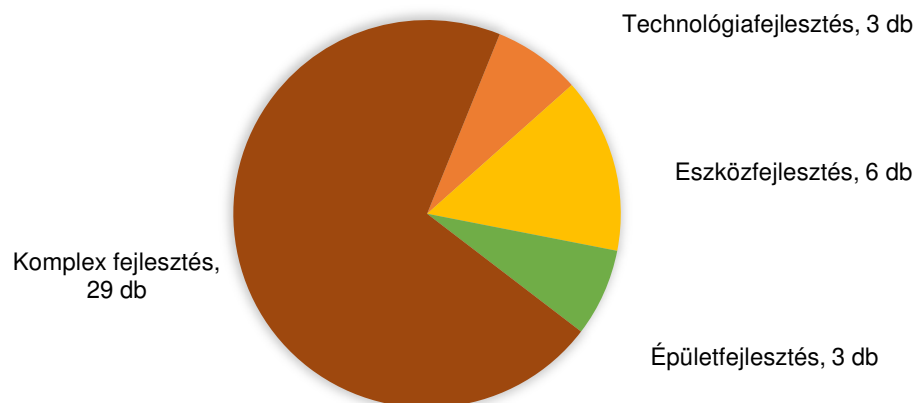
Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

Az egyéb válaszok között olyan egyedi, egy-egy gyakorlati képzőhelyre jellemző speciális problémák jelentek meg, mint a **saját tanbont**, vagy az **árszállítás feltételeinek hiánya**, amelyek lehetővé tennék a gyakorlati képzés során keletkező termékek piaci értékesítését, az önfenntartó képesség növelését.

1.13. Fejlesztési igények, beruházási tervek

A kérdőív több kérdése irányult a gyakorlati képzési helyek beruházási, fejlesztési igényeinek feltárására. Rövidtávon, azaz **az elkövetkező 3 évben a képzőhelyek 81 százaléka tervez jelentősebb beruházást a gyakorlati képzési hellyel összefüggésben** (4. melléklet). A gyakorlati képzőhelyek túlnyomó többsége átfogó, az eszköz- és épületállományra, valamint a technológiai háttérre kiterjedő **komplex beruházásokat** tervez annak érdekében, hogy alaptevékenységeit hosszútávon megfelelő színvonalon láthassa el (13. ábra).

13. ábra: Hárman éven belül tervezett beruházások a gyakorlati képzőhelyeken

Forrás: Tanüzemi felmérés (2019) alapján NAIK AKI

A hosszú távú fejlesztési igények beazonosítása érdekében arra kértük a válaszadókat, hogy szervezetük fejlesztési igényeit három területre, a személyi állományra, az épületállományra, valamint az eszközháttérre vonatkoztatva részletesen is mutassák be. Az alábbiakban az ezekre a kérdésekre adott szabadszavas válaszok tapasztalatait összegezzük.

1.13.1. Személyi állományt érintő fejlesztések

A személyi háttérrel kapcsolatos fejlesztések kapcsán három területet hangsúlyoztak a kérdőívet kitöltő intézmények képviselői: a személyi állomány bővítését, a meglévő állomány szakmai továbbképzését, valamint a bérezést. A személyi állomány bővítése kapcsán az oktatói létszám emelése a leggyakrabban megjelölt fejlesztési irány. A válaszok egyértelműen kifejezik az igényt **az oktatói állomány fiatalítására, egyúttal a korszerű gyakorlati szaktudással rendelkezők számának növelésére.**

A szaktudás esetében a legkülönbözőbb szakterületek lettek megjelölve a válaszokban: erdőgazdálkodás, borkészítés, -értékesítés, és marketing, jövedéki ügyintézés, agrárinformatika, precíziós gazdálkodás, műszeres analitika, fejlesztő pedagógia, mikroszaporítás, kertészet, cukrászat, gépészet, de megjelent a tanulási és magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztéséhez szükséges fejlesztő- és gyógypedagógia is.

A személyi állomány bővítésének egy másik módjaként merült el továbbá több javaslatban is **a versenyszféra gyakorlatban jártas szakembereinek bevonása az oktatásba.** A már meglévő oktatói állomány továbbképzésének fontossága is egyértelműen azonosítható fejlesztési irányként lett megjelölve. A válaszok alapján a szakoktatók továbbképzésében előrelépést jelentene a **folyamatosan és rendszeresen elérhető tanfolyamok szervezése,** ahol a gyakorlatban hasznosítható, korszerű tudás átadására kerülne sor.

A válaszokban megjelölt harmadik terület a bérezés kérdése volt. **A szakoktatók bérének emelése** egyrészt a fiatal oktatók bevonását segítené, másrészt a meglévő állomány pályán tartásának az esélyét is erősítené. Az egyik válaszadó megfogalmazásában: *„Korszerű technológiát, technikát alkalmazni képes, művelt szakemberek szükségesek a tangazdaságba, akik széles alapozású felkészültséggel, és ebből adódóan több területen felhasználható tudásanyaggal rendelkeznek és ezt át is tudják adni a tanulóknak. Ezen belül: - oktatóink életpálya presztízsének javítása - professzionális pedagógiai kultúra megszerzése és hatékony alkalmazása - agrárinformatikai és precíziós gazdálkodási ismeretek fejlesztése szükséges.”*

1.13.2. Épületállományt érintő fejlesztések

Az épületállomány fejlesztésével kapcsolatban az általános, teljes épületállományt érintő felújítást és korszerűsítést, valamint a szakoktatásban használt épületek felújítását és korszerűsítését nevezték meg a válaszadók. **A teljes épületállományt érintő felújítások és korszerűsítések** túlnyomó többségében a fejlesztéseket az energetikai állapot (hőszigetelés, fűtés korszerűsítés) javításával kezdenék. Hasonlóan kiemelt súlyú igénynek látszik a vizesblokkok és egyéb szociális helyiségek (pl. tantermek, öltözők) fejlesztése, korszerűsítése. Az említések gyakorisága szerint ezeket követi nyílászárók cseréje, az épületgépészet korszerűsítése, a víz- és elektromos hálózat felújítása, illetve tetőcsere.

A szakoktatás helyszínéül szolgáló épületek esetében a **tanműhelyek teljeskörű felújítására mutatkozik a legnagyobb igény.** Az egyes szakterületek oktatásához szükséges speciális infrastruktúrák kapcsán változatos fejlesztési igények jelentek meg a válaszokban. Az állattartás-technológia esetén a különböző istállók fejlesztése, takarmány, és trágyatárolók bővítése és

korszerűsítése került megemlítésre. Az oktatásban használt géppark tárolása szintén fejlesztést kívánó terület, amit fedett géptárolók építésével lehetne megoldani. A növénytermesztés és feldolgozás területeken kevesebb igény került megfogalmazásra, de felmerültek fejlesztési igények fóliasátor, üvegház, feldolgozó helyiségek korszerűsítésével kapcsolatban. „*Tanműhely nyílászárók cseréje, tetőszerkezet felújítás, világosítás korszerűsítése, fűtés, szigetelés, műhely kiszolgáló berendezések felújítása, cseréje.*”

1.13.3. Eszközfejlesztési igények

Az eszközfejlesztésekkel kapcsolatban érkezett válaszok egyöntetűen a **korszerűsítést és a naprakész technológiák beszerzését** jelölték meg követendő irányként. A válaszok elemzése alapján jól látszik, hogy a legtöbb tanintézményben az elavult géppark fejlesztésére lenne a legnagyobb szükség. A kisméretű rakodógépektől kezdve, a speciális eszközökön át (bálázó, takarmánykiosztó), a nagy teljesítményű erőgépekig terjed a válaszokban megjelölt fejlesztési igény.

Kisebb súllyal, de egyértelműen azonosítható igényként jelentek meg a kéziszerszámokra, a precíziós eszközökre (szenzorok, adatbegyűjtő, robotizált eszközök), diagnosztikai eszközökre (mérőműszerek, laboratóriumi felszerelések), valamint az élelmiszeripari eszközökre (kemence, palackozó, erjesztőtartály) vonatkozó válaszok. A fenntartás és karbantartás forrásbiztosításának fontossága két válaszban jelent meg, hangsúlyozva, hogy a gépek és eszközök meghibásodása és kimaradása esetén az oktatás minősége és hatékonysága tovább csökken.

Az egyik válaszadó megfogalmazásában: „*Az intézményünk szakmai eszközellátottsága tekintetében jelenlegi stratégiai elvárások, azaz az Ipar 4.0, és Mezőgazdaság 4.0 intézményi szintű megvalósításához a jelenlegi állapotban nagyon elmaradott. Úgy látjuk, hogy a Mezőgazdaság 2.0 szintjén és az MTZ korában vagyunk még mindig. A modern mezőgazdasági termelés szükségleteinek és tudásszintjének elsajátításához elengedhetetlen az eszközpark fejlesztése.*”

2. Az agrárszakképző intézmények gyakorlati helyeinek személyi-tárgyi háttere az Oktatási Hivatal adatai alapján

Az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek vizsgálata során elemzésre kerültek az Oktatási Hivatal KIR adatbázisában szereplő, a gyakorlati képzőhelyek személyi, tárgyi hátterére vonatkozó 2019. évi adatok. Ezen adatok szerint az agrárszakképzésben összességében 5559 fő vett részt a tavalyi évben gyakorlati képzésben, túlnyomórészt (74,9%-ban) teljes munkaidős munkatársként (9. táblázat).

A rendelkezésre álló adatok szerint **magas a gyakorlati képzésben óraadóként résztvevő oktatók száma**: 2019-ben a gyakorlati tárgyat tanítók bő ötöde (21,8%) ilyen keretek között kapcsolódott be az oktatásba. Az oktatók nemek szerinti összetételéről elmondható, hogy míg az elméleti tárgyak oktatásában magasabb (57,9%) a női oktatók aránya, addig a gyakorlati képzésben résztvevő oktatók körében a férfiak vannak többségben (arányuk 58,1%).

9. táblázat: **Az agrárszakképző intézmények oktatói háttere a foglalkoztatás módja szerint**

Foglalkoztatás módja	Szakgimnázium szakképző évfolyamán	
	elméleti tárgyat tanít (fő)	gyakorlati tárgyat tanít (fő)
Teljes munkaidős	4832	4163
ebből nő	2704	1737
Részmunkaidős	345	183
ebből nő	296	112
Óraadó	1134	1213
ebből nő	656	478
Összesen	6311	5559
ebből nő	3656	2327

Forrás: Oktatási Hivatal KIR adatbázisa alapján NAIK AKI, 2019

A szakoktatók életkori sajátosságokat tekintve az is elmondható, hogy a **gyakorlati oktatásban résztvevő oktatói gárda kevésbé elöregedett**, ezt jelzi, hogy a törzsgárdát a már vélhetően jelentős szakmai-gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező 30-50 év közötti szakoktatók teszik ki, arányuk 2019-ben 48,8 százalék volt. Az agrárszakképzésben gyakorlati tárgyat tanítók körében a 60 éves vagy annál idősebb oktatók aránya mindössze 15,8 százalék volt a tavalyi évben (10. táblázat).

 10. táblázat: **Az agrárszakképző intézmények oktatói hátterének életkor szerinti jellemzői**

Korcsoport, nem	Szakgimnázium szakképző évfolyamán			
	elméleti tárgyat tanít		gyakorlati tárgyat tanít	
	fő	arány (%)	fő	arány (%)
Kevesebb mint 25 éves	0	0	2	0,0
25-29 éves	212	4,1	217	5,0
30-34 éves	531	10,3	243	5,6
35-39 éves	409	7,9	712	16,4
40-44 éves	985	19,0	950	21,9
45-49 éves	900	17,4	458	10,5
50-54 éves	713	13,8	450	10,4
55-59 éves	840	16,2	629	14,5
60-64 éves	574	11,1	672	15,5
Több mint 64 éves	13	0,3	13	0,3
Összesen	5177	100	4346	100

Forrás: Oktatási Hivatal KIR adatbázisa alapján NAIK AKI, 2019

 11. táblázat: **Az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyei**

Képzési hely típusa	Helyiségek/ képzési helyek száma	Növekedés			Csökkenés		
		Összesen	ebből		Összesen	ebből	
			új	bővítés		bontás	átadás
Tangazdaság	189	0	0	0	1	0	1
Tanudvar	57	0	0	0	0	0	0
Tanbolt	38	0	0	0	1	0	1
Tankonyha	222	6	4	0	7	0	7

Forrás: Oktatási Hivatal KIR adatbázisa alapján NAIK AKI, 2019

Az Oktatási Hivatal KIR-adatbázisa szerint a hazai agrárszakképzést folytató intézmények 189 tangazdaságot, 57 tanudvart, 38 tanboltot, valamint 222 tankonyhát működtettek 2019-ben. Ezek közül a tankonyhákat érintően következett be jelentősebb állapotváltozás: 4 új tankonyhát

létesítettek, illetőleg 7 tankonyhát adtak át más fenntartónak (11. táblázat). A tavalyi évben további egy tangazdaság és egy tanbolt került átadásra más fenntartónak.

3. A gyakorlati képzésben résztvevő tanulók és képzőhelyek jellemzői

A hazai agrárszakképző intézmények és gyakorlati képzőhelyeik működési környezetének feltárása érdekében megvizsgáltuk a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara által üzemeltetett gyakorlati képzőhelyek nyilvántartásában, a TAIR adatbázisban szereplő főbb adatokat. Jelen elemzés során a tanulószervezővel rendelkező tanulókra, képzőhelyekre vonatkozó alapadatok feldolgozására került sor. Az elemzést indokoltá teszi, hogy a hazai szakképzés fejlesztési irányait kijelölő Szakképzés 4.0. Stratégia a hazai duális képzést a szakképző intézmények aktív vállalati kapcsolatainak fejlesztésével, a vállalati helyszínű képzések megvalósításával, a KKV-k szerepvállalásának gyakorlati képzésben történő erősítésével, valamint a vállalati szakemberek szakmai képzésbe való nagyobb arányú bevonásával kívánja továbbfejleszteni.

12. táblázat: **A duális agrárszakképzésben résztvevő tanulók és képzőhelyek száma**

Megye	Tanulószervezők száma			Tanulószervezős tanulók létszám-változása 2017-2019, %	Képzőhelyek száma (2019)	Egy képzőhelyre jutó tanuló, 2019
	2017	2018	2019			
Bács-Kiskun	1273	1295	1032	-18,9	648	1,6
Baranya	203	272	327	61,1	324	1,0
Békés	467	583	658	40,9	562	1,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	661	537	539	-18,5	562	1,0
Budapest	803	713	605	-24,7	292	2,1
Csongrád	937	866	778	-17,0	458	1,7
Fejér	558	604	551	-1,3	324	1,7
Győr-Moson-Sopron	314	282	330	5,1	422	0,8
Hajdú-Bihar	663	658	661	-0,3	291	2,3
Heves	261	216	253	-3,1	422	0,6
Jász-Nagykun-Szolnok	503	447	415	-17,5	282	1,5
Komárom-Esztergom	197	177	185	-6,1	213	0,9
Nógrád	281	233	228	-18,9	208	1,1
Pest	718	697	676	-5,8	632	1,1
Somogy	451	512	554	22,8	347	1,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	980	826	823	-16,0	527	1,6
Tolna	683	618	383	-43,9	311	1,2
Vas	234	230	295	26,1	373	0,8
Veszprém	256	212	204	-20,3	416	0,5
Zala	100	98	96	-4,0	149	0,6
Összesen	10543	10076	9593	-9,0	7763	1,2

Forrás: TAIR adatok alapján NAIK AKI

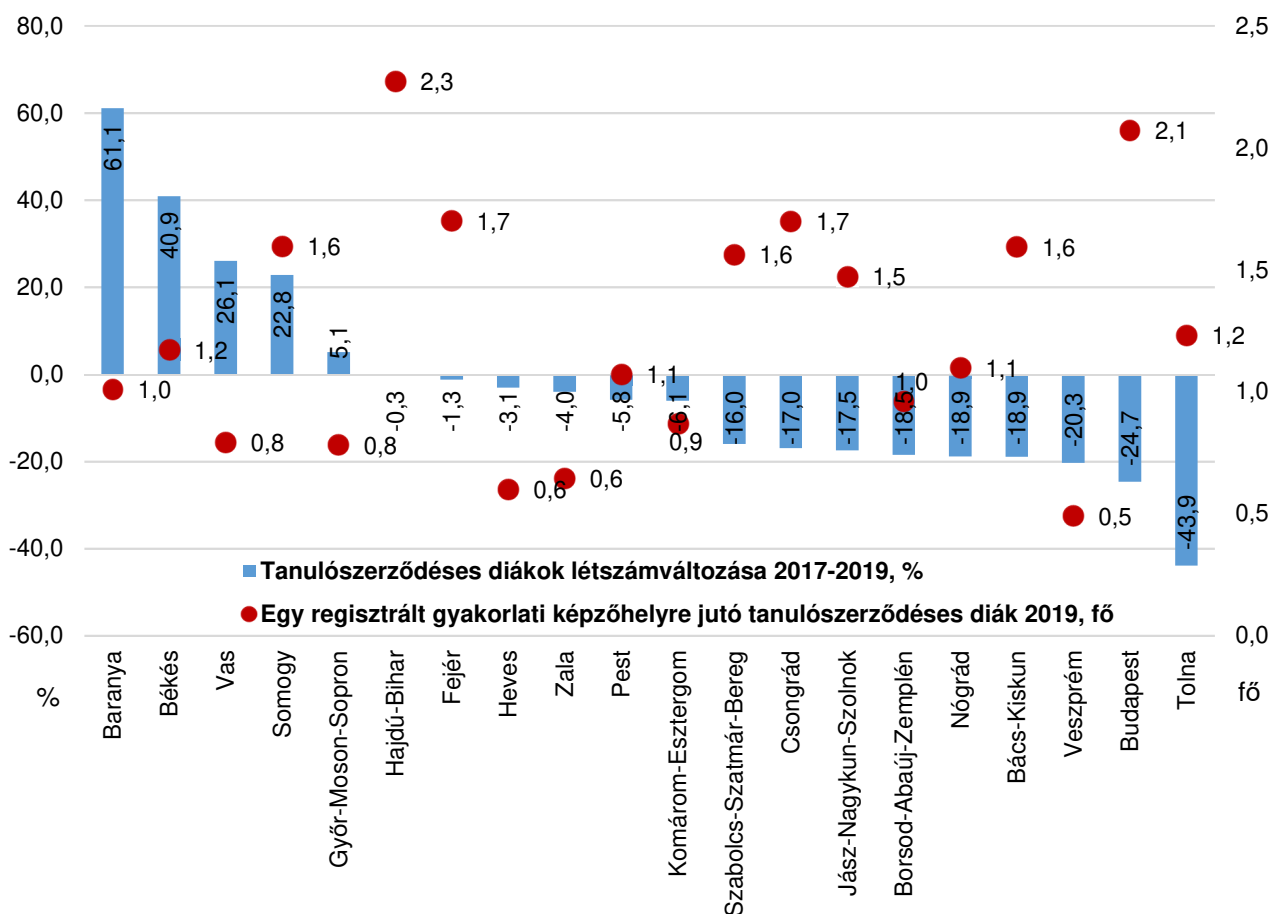
A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara honlapján nyilvánosan elérhető szakképzési adatbázisban szereplő vállalkozások (gazdálkodók) száma 2019 decemberében összességében 3622 darab volt. A NAK belső szakképzési nyilvántartórendszerében szereplő vállalkozások (gazdálkodók) száma 2019 decemberében: 4858 darab volt, ebből ténylegesen aktív 1345 vállalkozás (gazdálkodó) volt, mely a belső nyilvántartásban szereplő vállalkozások mintegy 27,7 százalékát tette ki. A hazai

agrárszakképzésben a **2019-es évben az aktív tanuló-szerződéses tanulók száma országosan 9593 darab volt, amely összességében 7763 képzőhelyet érintett. Az egy képzőhelyre jutó tanuló-szerződéses tanulók száma átlagosan 1,2 volt, ezt meghaladó tanulólétszám az agrárdominanciájú megyékben, Hajdú-Biharban, Csongrádban, Bács-Kiskunban, valamint a Fővárosban működő vállalkozásokat jellemezte (12. táblázat).**

Az időbeli trendeket tekintve a **2017-2019 közötti időszakban a tanuló-szerződéses tanulók száma az agrárszakképzésben tanulók létszámának csökkenésével összefüggésben közel 10 százalékkal esett vissza Magyarországon.** Az országos folyamat mögött az országban megyénként eltérő trendek húzódtak meg: míg kilenc megyében jelentős mértékű csökkenés következett be, öt megyében inkább stagnált a tanulólétszám, addig további **négy megyében – Baranya, Békés, Somogy és Vas megye – jelentősen, 20-60 százalékkal nőtt a tanuló-szerződéses tanulók száma.**

A legnagyobb mértékű növekedést (61,1%) Baranya megye könyvelhette el, azonban az érintett megye a növekedés ellenére is elmarad az országos átlagtól az egy képzőhelyre jutó tanuló-szerződéses tanulók alacsonyabb számával (1,0). Emellett Békés megyében a három év alatt kiemelkedő növekedés következett be a tanuló-szerződéses tanulók számában (40,9%), amelynek eredményeként a megyében az egy képzőhelyre jutó tanuló-szerződéses tanulók száma elérte az országos átlagot (14. ábra).

14. ábra: Tanuló-szerződéses tanulók és képzőhelyek területi jellemzői

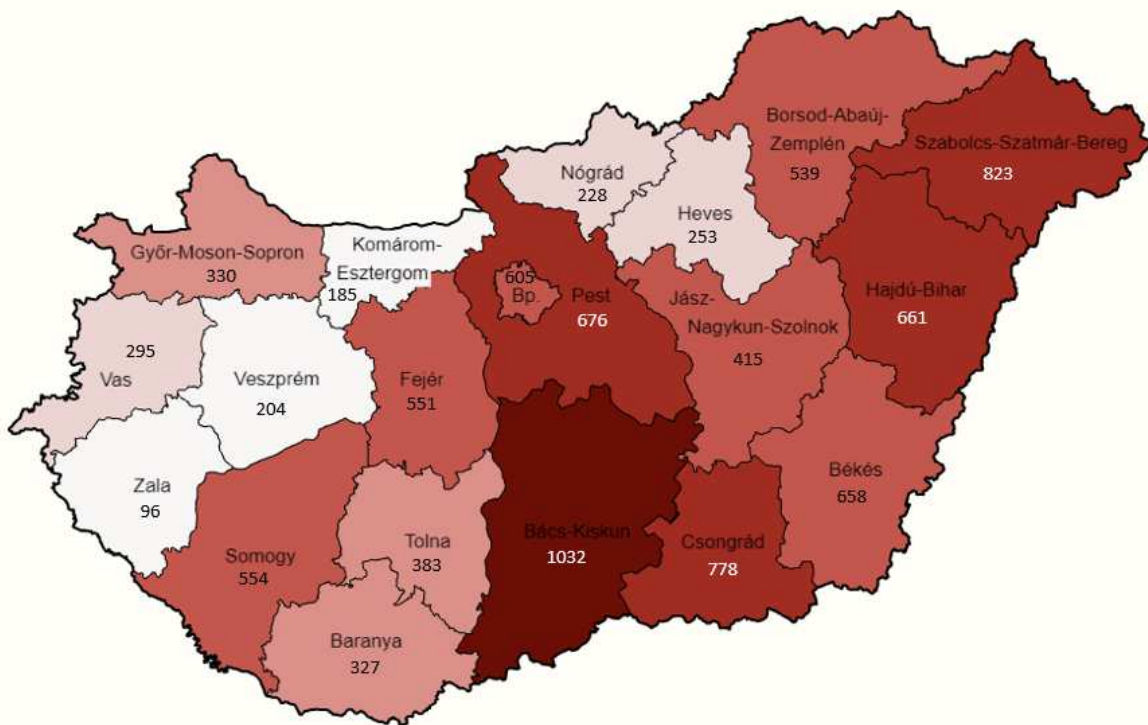

Forrás: TAIR adatok alapján NAIK AKI

A 2019-es évben a tanfőszerződéses tanfőlok száma Bács-Kiskun megyében volt a legmagasabb (1032 fő), itt tanfőlt az összes tanfőszerződéses tanfőlo több tizede, annak ellenére, hogy ebben a megyében 2017-2019 között közel 20 százalékkal csökkent a tanfőszerződéses tanfőlok száma. Emellett az agrárgazdaság átlagosnál nagyobb szerepével jellemezhető Csongrád, Hajdú-Bihar, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, továbbá Pest megyében volt kimagasló a tanfőszerződéssel rendelkező diákok száma (15. ábra).

A tanfőszerződések legnagyobb számával rendelkező öt megyében tanfőlt az összes tanfőszerződéssel rendelkező, agrárszakképzésben tanfőlo diák több kétötöde. A legkevesebb tanfőszerződéssel sorrendben Zala, Komárom-Esztergom és Veszprém megye rendelkezett 2019-ben. E három megyében együttesen a tanfőszerződéses tanfőlok mindössze 5,0 százaléka koncentrált.

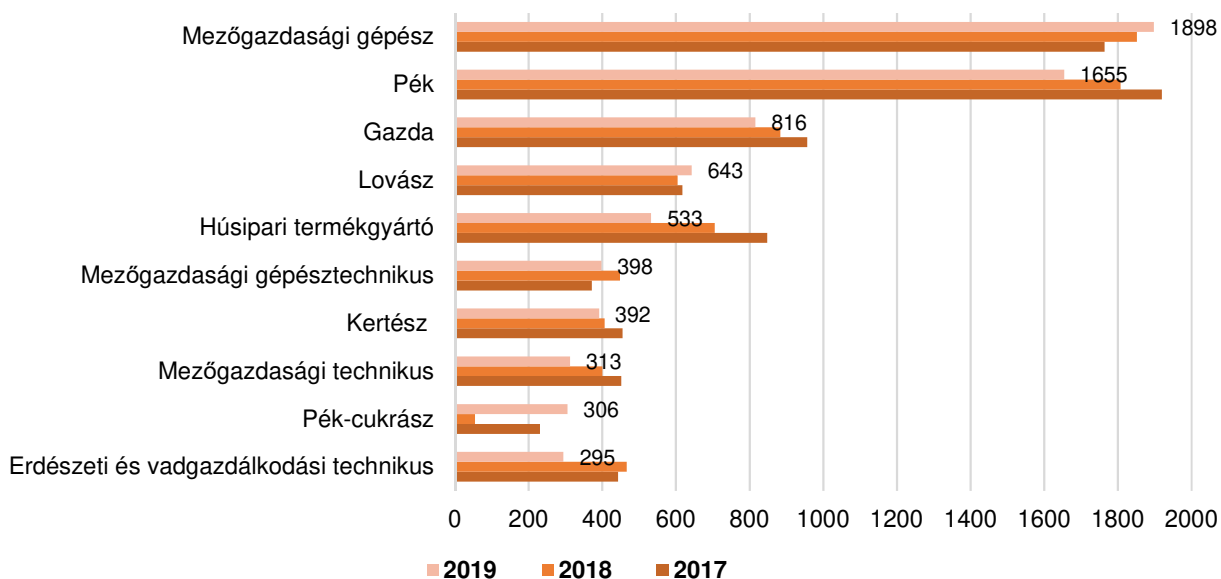
15. ábra: Tanfőszerződések száma megyék szerint (fő), 2019

Forrás: TAIR adatok alapján NAIK AKI

A 2019-ben aktív 9593 darab tanfőszerződést 43 szakmához kapcsolódóan kötötték (5. melléklet). Ezek közül tíz szakmához köthető a megkötött szerződések közel 75,5 százaléka. A legtöbb tanfőszerződést sorrendben a mezőgazdasági gépész, a pék, a gazda, a lóvasz, a húsipari termékgyártó, a mezőgazdasági gépésztechnikus, kertész, mezőgazdasági technikus, pék-cékrász és erdészeti technikus szakmát tanfőlokkal kötötték 2019-ben (16. ábra).

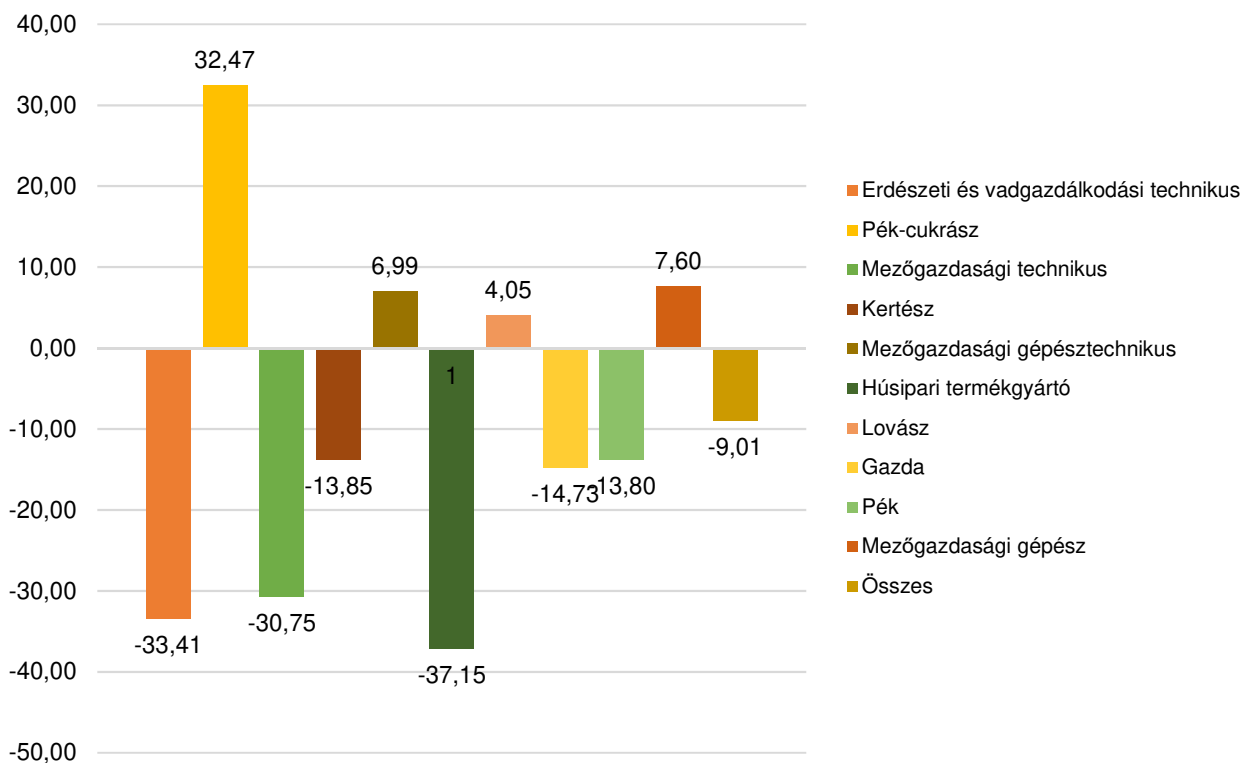
16. ábra: Tanfőlétszámok száma a különböző szakmákban (fő), 2017-2019

Forrás: TAIR adatok alapján készült NAIK AKI

A tanfőlétszámok legnagyobb számával rendelkező tíz szakmában a megkötött tanfőlétszámok száma eltérően változott. **Miközben a pék-cukrász, mezőgazdasági gépész, mezőgazdasági gépészmérnök, lovász szakmákban emelkedett a tanfőlétszámok száma, a fennmaradó hat szakmában az összes tanfőlétszámok létszámát érintő csökkenésnél nagyobb mértékű csökkenés következett be 2017-2019 között (17. ábra).**

17. ábra: Tanfőlétszámok számának változása a különböző szakmákban (fő), 2017-2019

Forrás: TAIR adatok alapján készült NAIK AKI

4. Az agrár-munkaerőkereslet összetétele és területi jellemzői

A Szakképzés 4.0. Stratégia a magyar gazdasági fejlődés fenntartásában kulcsszerepet szán a hatékony munkaerő-utánpótlásnak, amelyet a szakképzés és felnőttképzés rendszerszintű megújításával és továbbfejlesztésével kíván elérni, ehhez tíz kiemelt fejlesztési területet és 40-féle beavatkozást, valamint 40 indikátort határoz meg. A fejlesztések egyik kulcsterülete a gazdaság által igényelt szakmastruktúrában, a vállalatok által elvárt tudással és kompetenciákkal rendelkező szakemberek képzésének biztosítása. Ezt elősegítendő, a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján Ágazati Készségtanácsok (továbbiakban ÁKT), létrehozására került sor, amelyek 2018. július 1-jétől kezdték meg működésüket. A Kormány a 213/2018. (XI. 22.) Kormányrendeletben külön is szabályozta az ÁKT-k munkáját. Ennek alapján az ÁKT-nak szakmai tevékenységük végzése során figyelembe kell vennie a hazai munkaerő-piaci előrejelző rendszerek adatainak értékelését. Az alábbiakban az agrármunkaerőpiacon azonosítható legfontosabb folyamatokat összegezzük a NAIK AKI munkaerőpiaci felmérései, valamint a Pénzügyminisztérium által üzemeltetett MMPP rendszer legfrissebb adatai alapján.

A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet az Agrárminisztériummal, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával együttműködve 2016 óta monitorozza az ágazati munkaerőpiaci folyamatokat, rendszeres, reprezentatív munkaerőpiaci adatgyűjtéseket végez és elemzéseket készít az agrárszakképzéssel kapcsolatos szakpolitikai döntéshozást elősegítendő (Hamza et al., 2016, Rácz et al., 2018a, 2018, Hamza-Rácz et al., 2019).

A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara együttműködésében a hazai élelmiszergazdaság szereplőinek reprezentatív mintáján 2016-ban és 2018-ban elvégzett munkaerőpiaci felmérések (Agrár-munkaerőpiaci Barométer) célkitűzése az volt, hogy beazonosítsák a hazai élelmiszergazdasági vállalkozások munkaerővel kapcsolatos problémáit, munkaerő-bővítési potenciálját, munkaerőutánpótlási stratégiáit. A 2016-ban lezajlott felmérés 907 darab, a 2018-ban lezajlott felmérés 1396 darab, legalább egy főt foglalkoztató élelmiszergazdasági vállalkozás foglalkoztatási adatait tartalmazza. A 2016-os felmérésben a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások vegyesen, míg a 2018-as felmérésben mezőgazdasági főtevékenységű vállalkozások szerepeltek. A kérdőíves adatfelvételekben az élelmiszer-gazdasági vállalkozások kiválasztása az ágazat, valamint az üzemméret figyelembevételével történt (10. táblázat).

13. táblázat: **Üres álláshelyek a felmért vállalkozásokban (2016, 2018)**

Változó	2016	2018
Felmérésben résztvevő vállalkozások/gazdaságok száma (db)	907	1396
Üres álláshellyel rendelkező vállalkozások/gazdaságok száma (db)	249	565
Megjelölt üres munkakörök száma (db)	990	1571
Üres álláshellyel rendelkező vállalkozások/gazdaságok aránya (%)	27,5	40,5

Forrás: AMB felmérés 2016, 2018, NAIK AKI

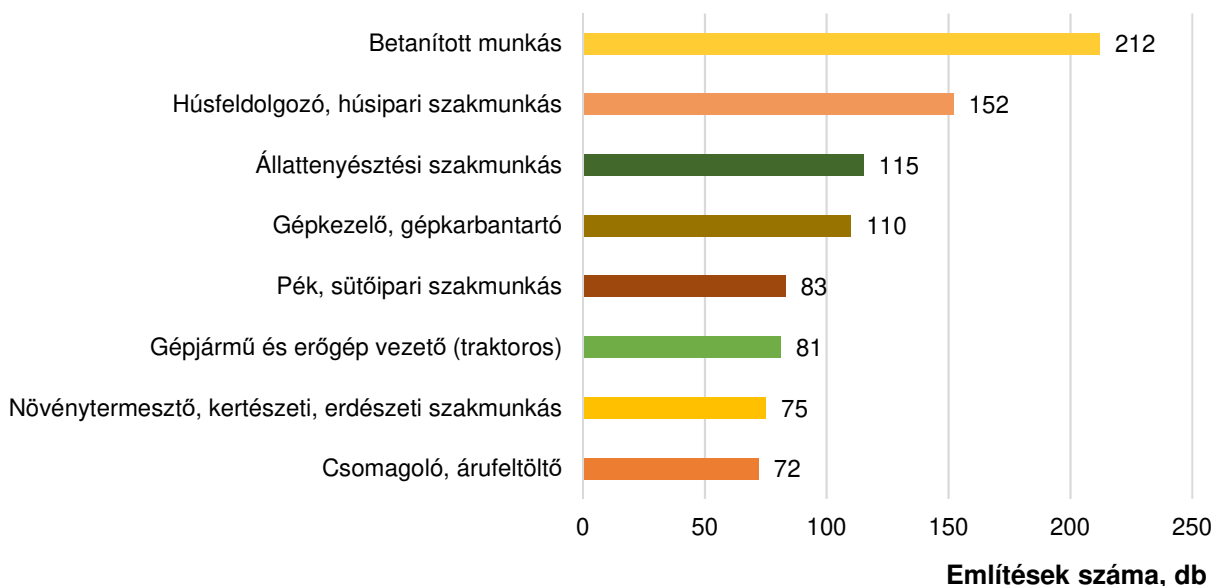
Az adatfelvétel sajátossága, hogy – szemben a Pénzügyminisztérium által működtetett MMPP rendszerrel – a **kisebb foglalkoztatotti létszámú, azaz legalább egy főt foglalkoztató üzemeket is szerepelteti a mintában**, figyelembe az ágazat üzemszerkezeti sajátosságait, valamint azt a

körülményt, hogy az elmúlt 10 évben a kisebb méretkategóriájú üzemekben volt jelentősebb létszámbővítés (Hamza et al. 2018).

Az ágazatban megnövekedő munkaerő-kereslet pontos beazonosításához az élelmiszergazdasági vállalkozásoknál megnövekedő betöltetlen, üres álláshelyek adtak támpontot. A 2016-ban, valamint 2018-ban elvégzett felmérések során a megkérdezett vállalkozások szabadszavas válaszában adhatták meg a betöltetlen foglalkozásokat, munkaköröket, melyeket a könnyebb kezelhetőség érdekében, de az eredeti válaszok lehető legpontosabb megtartásával egységesítettünk és kategóriákba soroltunk. Az összesített adatok alapján elmondható, hogy míg a 2016-os évben a válaszadó élelmiszer-gazdasági vállalkozások közel harmada rendelkezett munkaerő-bővítési potenciállal, addig ez az érték 2018-ra 40,5 százalékra emelkedett (10. táblázat).

A 2016-ban felmért 907 üzem közel harmada rendelkezett mintegy ezer fős betöltetlen álláshellyel. A legkeresettebb betanított munkások után a húsipari szakmunkások, majd az állatgondozók, a gépkezelők és gépszerelők iránt megnövekedett a legnagyobb igény. Az üres álláshelyek mintegy 9 százalékára pék- és sütőipari szakmunkás, valamint gépjármű- és erőgépvezető végzettségű dolgozókat vártak (18. ábra). A vállalatméret és az üres álláshelyek száma között erős pozitív irányú, szignifikáns összefüggés megnövekedett: jellemzően a nagyobb méretű vállalkozások megnövekedett a nagyobb bővítési potenciált.

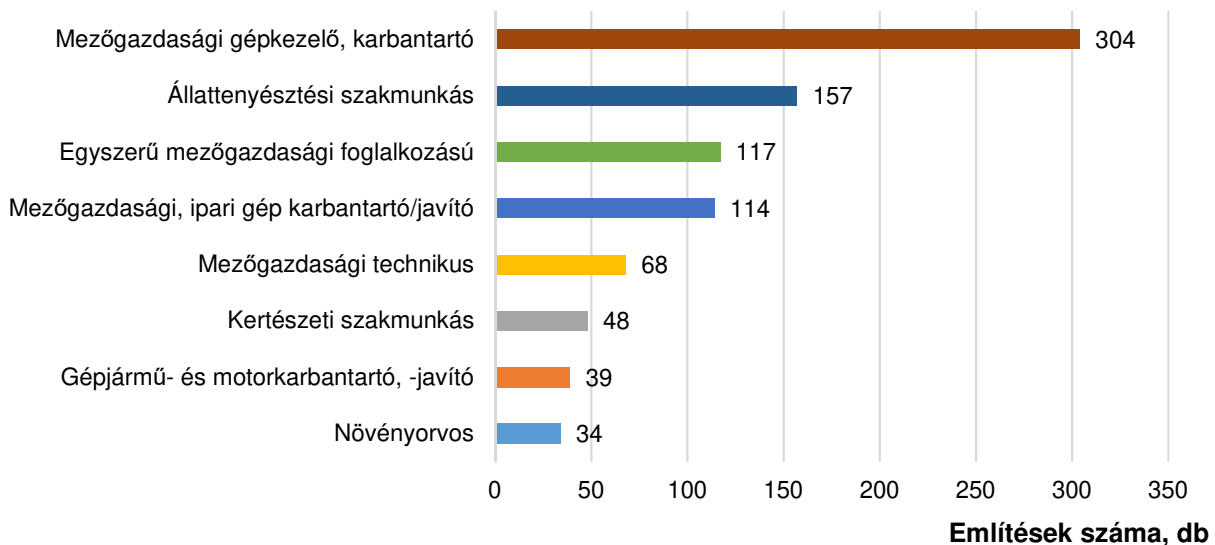
18. ábra: A legkeresettebb álláshelyek a felmért élelmiszer-gazdasági vállalkozásokban, 2016

Forrás: AMB-felmérés 2016, NAIK AKI

A 2018-as felmérés a vállalkozások körében a szakképzett és betanított munkaerő iránt egyaránt magas keresletet megnövekedett (19. ábra). 2018-ban a mezőgazdasági gépkezelők, karbantartók, technikusok, az állattenyésztési szakmunkások, valamint az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak iránt megnövekedett a legjelentősebb kereslet.

19. ábra: Üres álláshelyek a felmért élelmiszer-gazdasági vállalkozásokban, 2018

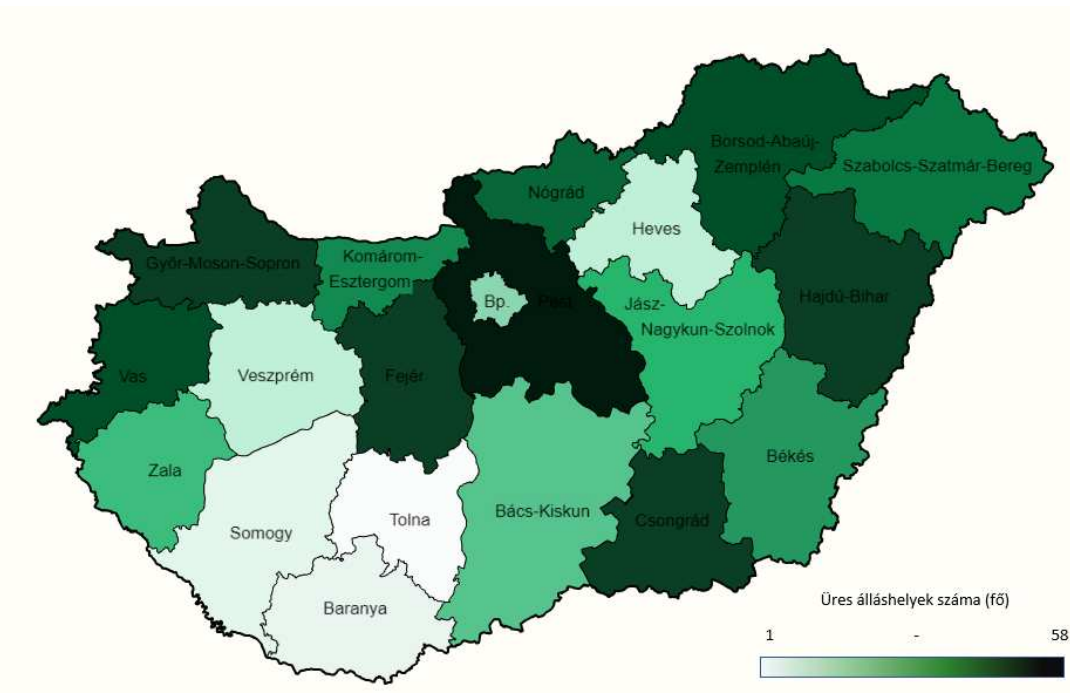
Forrás: AMB felmérés 2018, NAIK AKI

A Pénzügyminisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis” kutatása, tekintve, hogy területileg reprezentatív adatgyűjtésen alapul, alkalmas a munkaerőkereslet területi sajátosságainak vizsgálatára. A legfrissebb, 2018-as Magyar Munkaerőpiaci Prognózis (MMPP) adatbázisban szereplő mintegy 6781 cég között 345 darab élelmiszer-gazdasági vállalkozást tudunk beazonosítani, amelyek az összes felmért vállalkozás 5,2 százalékát tették ki. A mintában szereplő élelmiszer-gazdasági vállalkozások összességében 22051 alkalmazottal rendelkeztek, átlagos statisztikai állományi létszámuk 64 fő volt. Körükben túlsúlyban voltak a nagyobb foglalkoztatók, ezt jelzi, hogy a felmért élelmiszer-gazdasági profilú üzemek 80,9 százaléka 10 főnél több alkalmazottal rendelkezett. A felmérés időpontjában az élelmiszer-gazdasági vállalkozások közel harmada rendelkezett betöltetlen üres álláshelyekkel és a létszám következő évi (2019) alakulásával kapcsolatban közel 20 százalékuk jelzett bővítést.

A felmért élelmiszer-gazdasági vállalkozások összességében 547 üres álláshellyel rendelkeztek 2018-ban, amelyből 437 álláshely volt közvetlenül az ágazathoz köthető FEOR besorúrással rendelkező álláshely. A keresett állások összetétele összhangban állt a NAIK AKI által elvégzett felmérésekkel: az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak mellett főként állattenyésztési szakmunkásokat, valamint mezőgazdasági gépészeket kerestek a megkérdezett foglalkoztatók.

Az élelmiszer-gazdasági vállalkozások agrár-munkaerőigényének területi sajátosságait vizsgálva megállapítható, hogy a hazai agrár-munkaerőkeresletben kettős hatás érvényesül. Egyfelől **az agrárdomináns megyékben** (különösen Csengerben és Hajdú-Biharban) mutatkozik nagyobb munkaerő kereslet, másfelől a gazdaságilag fejlettebb megyékben (Pest megye mellett Győr-Ménfőcsanak és Fejér megyében) jelentős az élelmiszer-gazdasághoz köthető üres álláshellyel száma, összefüggésben az egyéb ágazatok munkaerő-elszívó hatásával (20. ábra).

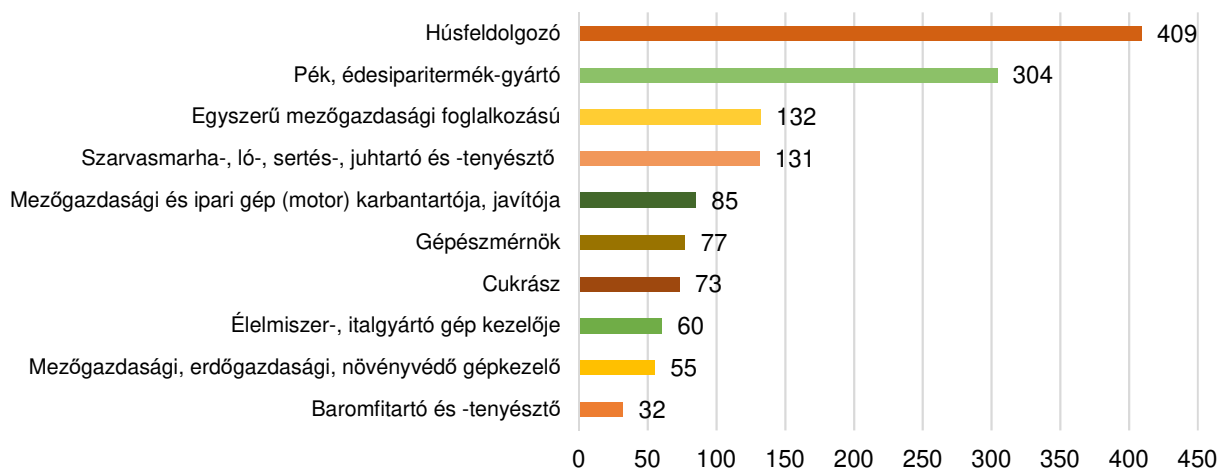
20. ábra: Üres mezőgazdasági álláshelyek az MMPP által felmért élelmiszeripari vállalkozásokban, 2018

Főforrás: MMPP adatok alapján készült NAIK AKI

Az agrár-munkaerőigények minél pontosabb feltárása érdekében a szűkebb értelemben vett élelmiszeripari vállalkozások munkaerőigénye mellett **megvizsgáltuk az egyéb, azaz főtevékenység alapján nem élelmiszeripari profilú vállalkozásoknál jelentkező agrár-munkaerőigényeket is.** Ezt figyelembe véve az MMPP adatbázisban összesen 1543 darab agrárágazathoz köthető FEOR besorolású üres álláshelyet tudtunk beazonosítani, melyek 30-féle szakmához kapcsolódtak. Ezek közül a legnagyobb kereslettel érintett szakma a húsfeldolgozó, a pék, édesipari termékgyártó, valamint az egyszerű mezőgazdasági foglalkozású szakma (21. ábra). E három szakmához kapcsolódik a 2018-as MMPP felmérés során rögzített összes élelmiszeripari vállalkozású üres álláshely 54,8 százaléka.

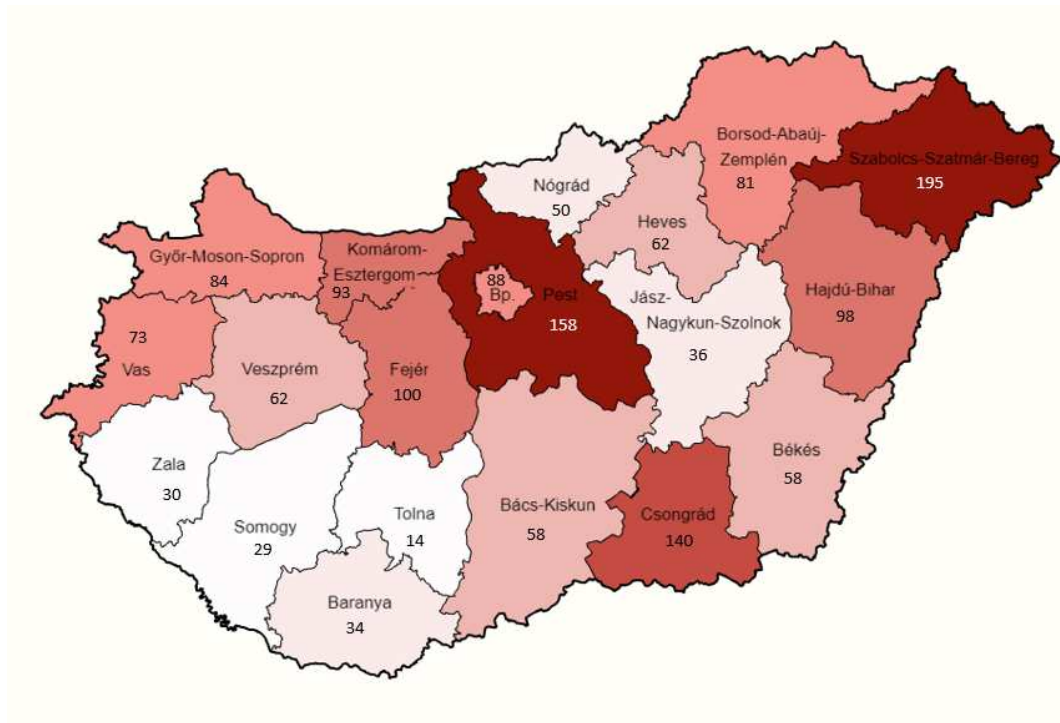
21. ábra: A legkeresettebb agrárszakmák az MMPP által felmért vállalkozások körében

Főforrás: MMPP adatok alapján készült NAIK AKI

A 2018. évben jelentkező szakmakereslet területi sajátosságait tekintve elmondható, hogy a legkeresettebb szakmák közül a **húsfeldolgozó szakmunkásokat 14 megyében keresték, amelyek közül Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád és Pest megyében volt a legjelentősebb a kereslet.** Az összes húsfeldolgozó üres álláshely 69,4 százaléka az említett három megyében koncentrált. **A pékek iránti kereslet az ország szinte minden megyéjében tapasztalható volt 2018-ban, a három legnagyobb kereslettel Komárom-Esztergom, Heves, valamint Vas megye rendelkezett,** ezekben a megyékben koncentrált az összes üres pék álláshely harmada. Az egyszerű **mezőgazdasági foglalkozásúakat 12 megyében** keresték, legnagyobb számban Pest, Baranya és Nógrád megyében. **Szarvasmarha-, ló-, sertés-, jumentenyésztők iránt Magyarország 14 megyéjében jelentkezett kereslet,** legnagyobb számban Fejér, Borsod-Abaúj-Zemplén és Vas megyékben. **A mezőgazdasági és ipari gép (műtr) karbantartók, javítók 15 megye üres agrár-álláshelyeinek kiemelt listáján szerepeltek,** legnagyobb számban Komárom-Esztergom és Zala megyékben. **Gépészmérnök kereslet gyakorlatilag valamennyi megyében** jelentkezett, amelyek közül Pest és Fejér megyében volt a legnagyobb számú kereslet. **Cikrások 17 megyében** kerestek, kiemelt, az összes cikrás álláshely mintegy bő negyedét érintő kereslet Pest megyében jelentkezett. **Élelmiszer-, italgyártó gépkezelőket nyolc megyében** kerestek, a legnagyobb kereslettel Hajdú-Bihar megye rendelkezett. **Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelőket 16 megyében, baromfitartó és -tenyésztő szakembereket öt megyében** kerestek. Az előbbieket iránt Fejér, az utóbbiak iránt Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legjelentősebb a kereslet.

22. ábra: Üres mezőgazdasági álláshelyek az MMPP-rendszerben felmért összes vállalkozásban, 2018

Forrás: MMPP adatok alapján készült NAIK AKI

A MMPP rendszerében munkaerőhiányt jelző vállalkozások agrár-munkaerőigényének területi sajátosságaiban is a korábban említett kettős hatás érhető tetten: egyfelől az agrárminőségi megyékben (különösen Szabolcs-Szatmár-Beregben), másfelől a gazdaságilag

legfejlettebb megyékben (különösen Pest megyében) mutatkozik jelentős agrármunkaerő-kereslet (22. ábra). Az MMPP felmérés üres álláshelyekre vonatkozó 2018. évi adatainak további elemzése az agrár munkaerő-kereslet összetételében jelentős területi eltéréseket mutatott.

Nyugat-Dunántúli Régió

Győr-Moson-Sopron megyében az ágazati adottságokkal összefüggésben főként erdészeti foglalkozásúakat kerestek, valamint szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtenyésztők iránt jelentkező kereslet. Vas megyében a pékeket, édesiparitermék-gyártókat, valamint szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtenyésztőket kerestek. Zala megyében a legkeresettebb agrárszakma 2018-ban a mezőgazdasági és ipari gép karbantartó, javító valamint a szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő szakma volt.

Közép-Dunántúli Régió

Veszprém megyében az üres álláshelyek legnagyobb részét a pék- és édesiparitermék-gyártó, valamint a húsfeldolgozó szakmákban regisztrálták. Komárom-Esztergom megyében a pék, édesiparitermék-gyártó, valamint a mezőgazdasági és ipari gép karbantartó szakma volt a legkeresettebb. Fejér megyében főként egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúakat, valamint szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtenyésztőket kerestek.

Dél-Dunántúli Régió

Baranya megyében az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak iránti kereslet volt kiugróan magas, az összes üres élelmiszergazdasági üres álláshely mintegy 60 százaléka ehhez a munkakörhöz kapcsolódott. Ezt követte a gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító szakma. Tolna és Somogy megyében főként pékeket, cukrászokat kerestek 2018-ban.

Dél-Alföldi Régió

Bács-Kiskun megyében az üres álláshelyek legnagyobb részét 2018-ban a pék- és édesiparitermék-gyártó, valamint a húsfeldolgozó szakmák tették ki. Békés megyében szintén húsfeldolgozókat, valamint szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztőket kerestek a legnagyobb számban. Csongrádban a három legkeresettebb agrárszakma a húsfeldolgozó, az egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozás, valamint az élelmiszer-, italgyártó gépkezelő szakma volt a vizsgált évben.

Észak-Alföldi Régió

Hajdú-Biharban főként húsfeldolgozókat, halászati foglalkozásúakat, valamint pékeket, édesiparitermék-gyártókat kerestek 2018-ban. Jász-Nagykun-Szolnok megyében a legkeresettebb szakma a pék, édesiparitermék-gyártó volt, az összes betöltetlen agrár álláshely bő 40 százaléka kapcsolódott ehhez a szakmához. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében kiugró kereslet mutatkozott a húsfeldolgozókat iránt: a megyei szinten regisztrált üres agrár-álláshelyek 83 százaléka ehhez a szakmához kapcsolódott 2018-ban.

Észak-Magyarországi Régió

Heves megyében kiugró kereslet mutatkozott a pék, édesiparitermék-gyártók iránt, a megyében regisztrált üres álláshelyek közel kétharmada ehhez a szakmához kapcsolódott. Nógrádban az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak iránti kereslet volt a legmagasabb, 44 százalékos részesedéssel. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében pékeket, édesiparitermék-gyártókat, szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtenyésztőket, valamint a gépészmérnököket kerestek.

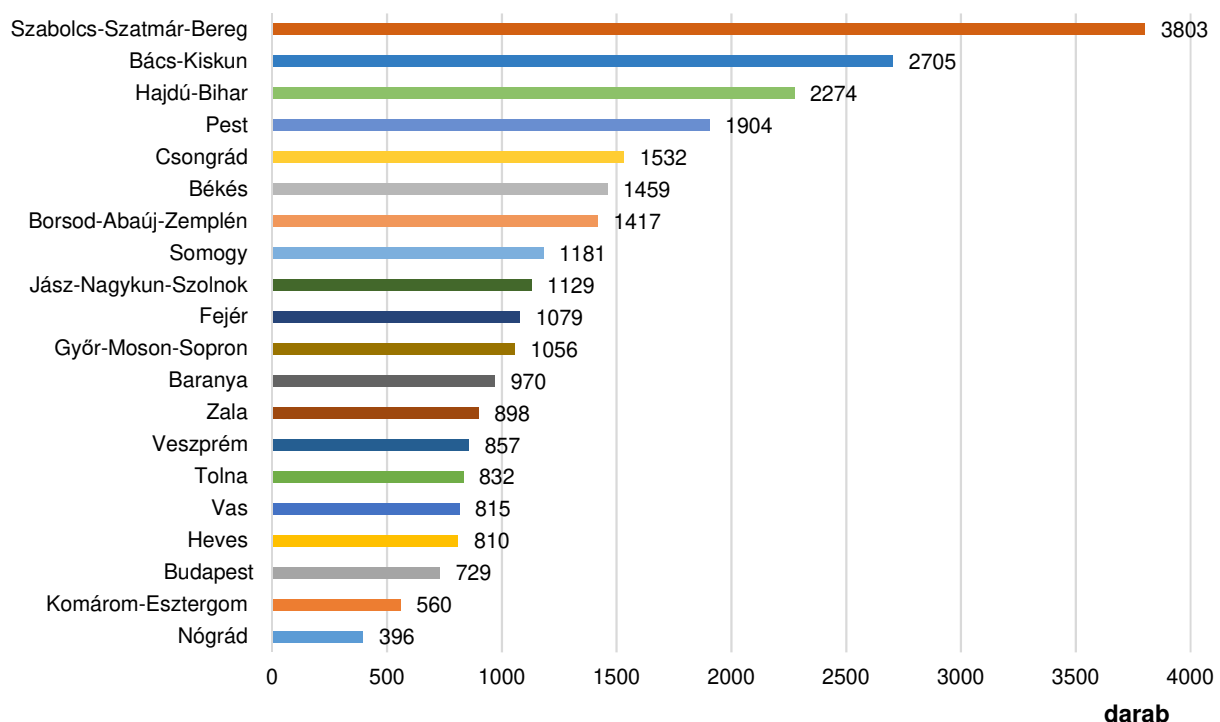
5. Az Ágazati Képzőközpont rendszer létrehozásának munkaerőpiaci háttere

Az Ágazati Képzőközpont (a továbbiakban: ÁKK) rendszer létrehozásának egyik fő célkitűzése az élelmiszergazdaságban jelentkező munkaerőkereslet és kínálat egyensúlyának megteremtése, így a rendszer kialakításának alapját elsődlegesen a potenciális foglalkoztatónál jelentkező jövőbeni munkaerőpiaci igények jelenthetik. Erre egyfelől a főtevékenységük szerint az élelmiszergazdasághoz kötődő, legalább egy főt foglalkoztató működő vállalkozások számából, ágazati összetételéből és területi elhelyezkedéséből, másfelől az MMPP-adatfelvétel alapján feltárt, hosszútávú jelentkező agrár-munkaerőigényekből következtethetünk.

5.1. A főtevékenységként élelmiszergazdasággal foglalkozó vállalkozások ágazati és területi jellemzői

A mezőgazdasági alapanyag-termelést főtevékenységként folytató, működő vállalkozások száma kiemelt mértékű Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, emellett jelentős még Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar, és Pest megyékben (23. ábra).

23. ábra: Működő mezőgazdasági vállalkozások száma, 2017

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A mezőgazdasági alapanyag termelésen belül érdemes külön is vizsgálni néhány, a szakképzés szempontjából elkülöníthető ágazatot, különösen a kertészetet, a szántóföldi növénytermesztést, valamint az állattartást. A kertészeti (gyümölcs, szőlő és zöldség vagy dísznövény) termelést főtevékenységként folytató vállalkozások területi elhelyezkedését vizsgálva megállapítható, hogy **kiemelt számú kertészeti vállalkozás található Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében**, de az országos átlagot meghaladó számú potenciális kertészeti munkaadó található Bács-Kiskun, Csongrád, Pest, valamint Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

Az általános növénytermesztő szakmunkások iránt hosszú távon a szántóföldi növénytermesztést folytató vállalkozásokban lesz elsősorban kereslet, ezek a vállalkozások zömmel szintén Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, valamint Hajdú-Bihar és Bács-Kiskun megyében található. Az átlagosnál több ilyen vállalkozás működik még Csongrád, Pest, Békés, és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

Az állattartó szakmunkások iránt várhatóan Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében jelentkezik nagyobb kereslet, hiszen az állattenyésztést főtevékenységként folytató működő vállalkozások döntően ezekben a megyékben koncentrálódnak.

Az erdészeti szakmunkásokra várhatóan tartósan nagy igény mutatkozik Somogy, Borsod-Abaúj Zemplén, Zala, valamint Veszprém megyében, mivel ezekben a megyékben található a legtöbb erdőgazdálkodási főtevékenységet végző vállalkozás.

Az élelmiszeripari vállalkozások zöme Pest megyében és Budapesten található, ágazatok szerint vizsgálva ugyanez igaz a húsipari és a pékáru-gyártást folytató vállalkozások megyei megoszlására is. A harmadik helyen Bács-Kiskun megye áll. A borászati vállalkozások zöme ugyanakkor a bortermő vidékek elhelyezkedésével összhangban Borsod-Abaúj-Zemplén, Bács-Kiskun, Baranya, Heves és Veszprém megyében koncentrálódik.

5.2. Létszámbővítés trendjei az élelmiszergazdaságban

Az MMPP rendszer éves adatfelvételei lehetőséget kínálnak arra, hogy az élelmiszergazdaságban bekövetkezett foglalkoztatotti létszámbővülés trendjeit 5 éves időintervallumban, területi bontásban vizsgáljuk, amely alapján beazonosíthatók az egyes megyékben tartós kereslettel rendelkező, azaz a jövőbeni munkaerő utánpótlás szempontjából kulcsfontosságú szakmák (14. táblázat). A munkaerőkereslet területi jellemzőinek minél pontosabb beazonosítása érdekében egyfelől figyelembe vettük az elmúlt 5 évben agrárterületre felvettek szakmák szerinti összetételét, másfelől összesítettük a tartósan betöltetlen üres álláshelyeket, amelyeket az agrár munkaerő-kereslettel rendelkező vállalkozások megfelelő jelentkező hiányában nem tudnak feltölteni. A 14. táblázatban azokat a szakmákat szerepeltettük, amelyeket az adott megyében öt éves időintervallumban a legnagyobb kereslet jellemezte (14. táblázat).

14. táblázat: A legkeresettebb agrárszakmák megyék szerinti bontásban

Megye	A legkeresettebb élelmiszergazdasági szakmák a létszámfelvétel alapján	Betöltetlen üres élelmiszergazdasági álláshelyek
Bács-Kiskun	Pék, édesiparitermék-gyártó Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Húsfeldolgozó Gépészmérnök Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Húsfeldolgozó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Baromfitartó és -tenyésztő
Baranya	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Húsfeldolgozó	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Húsfeldolgozó
Békés	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Szántóföldinövény-termesztő Húsfeldolgozó Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	Húsfeldolgozó Pék, édesiparitermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Gépészmérnök Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő
Borsod-Abaúj-Zemplén	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök	Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Húsfeldolgozó Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Cukrász

Budapest	Gépészmérnök Gépészmérnök Cukrász Húsfeldolgozó Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Szántóföldinövény-termesztő	Cukrász Húsfeldolgozó Gépészmérnök Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Gépészmérnök Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Húsfeldolgozó
Csongrád	Húsfeldolgozó Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Húsfeldolgozó
Fejér	Húsfeldolgozó Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Gépészmérnök	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Gépészmérnök Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Erdészeti foglalkozású
Győr- Moson- Sopron	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Gépészmérnök Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Erdészeti foglalkozású	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Pék, édesiparitermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Gépészmérnök Fakitermelő (favágó) Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó
Hajdú-Bihar	Erdészeti foglalkozású Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Halászati foglalkozású Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Baromfitartó és -tenyésztő Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Húsfeldolgozó Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Pék, édesiparitermék-gyártó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Gépészmérnök	Húsfeldolgozó Pék, édesiparitermék-gyártó Halászati foglalkozású Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Baromfitartó és -tenyésztő Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője
Heves	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Húsfeldolgozó Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	Pék, édesiparitermék-gyártó Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Gépészmérnök Húsfeldolgozó
Jász- Nagykun- Szolnok	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Húsfeldolgozó Gépészmérnök Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója
Komárom- Esztergom	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Gépészmérnök Pék, édesiparitermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Gépészmérnök Húsfeldolgozó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Húsfeldolgozó Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök
Nógrád	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Cukrász Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító Húsfeldolgozó	Pék, édesiparitermék-gyártó Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Gépészmérnök Húsfeldolgozó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Húsfeldolgozó Pék, édesiparitermék-gyártó Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Gépészmérnök Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Cukrász Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító
Pest	Húsfeldolgozó Pék, édesiparitermék-gyártó Cukrász Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Húsfeldolgozó	Húsfeldolgozó Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Pék, édesiparitermék-gyártó Cukrász Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő
Somogy	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Pék, édesiparitermék-gyártó Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Húsfeldolgozó	Pék, édesiparitermék-gyártó Húsfeldolgozó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Cukrász Húsfeldolgozó
Szabolcs- Szatmár- Bereg**	Erdészeti foglalkozású Baromfitartó és -tenyésztő Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	Szántóföldinövény-termesztő Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Baromfitartó és -tenyésztő Pék, édesiparitermék-gyártó Cukrász
Tolna	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő Gépészmérnök	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Pék, édesiparitermék-gyártó Gépészmérnök

	Erdészeti foglalkozású	Gépészmérnök
Vas	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Pék, édesipartermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Gépészmérnök	Pék, édesipartermék-gyártó Gépészmérnök Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő
Veszprém	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Pék, édesipartermék-gyártó Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású Húsfeldolgozó	Pék, édesipartermék-gyártó Gépészmérnök Húsfeldolgozó Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója
Zala	Erdészeti foglalkozású Pék, édesipartermék-gyártó Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Gépészmérnök Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő Gépészmérnök Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő Cukrász Húsfeldolgozó

Forrás: NAIK AKI MMPP adatok alapján

Megjegyzés: *Azon szakmák, amelyek esetében a munkaerőkereslet meghaladta az adott megyében jelentkező össz-munkaerőkereslet 5 százalékát. **Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az alkalmazott módszertantól eltérünk, tekintve, hogy az elmúlt 5 évben az egy-egy szakmában mutatkozó kiugró kereslet miatt az egyéb szakmákban jelentkező kereslet nem érte el az 5 százalékot. Az érintett megyék esetében a legnagyobb kereslettel rendelkező öt szakmát soroltuk fel.

Összegzés

A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet által a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Képzési Igazgatósága megbízásából, az Agrárminisztériummal való együttműködés keretében elvégzett kutatás legfontosabb eredményei a következőkben foglalhatók össze:

- A gyakorlati képzőhelyek körében 2019 őszén elvégzett kérdőíves felmérés legfontosabb üzenete, hogy az AM fenntartású gyakorlati képzőhelyek túlnyomó többsége a szakmai-gyakorlati képzést magas színvonalon, felkészült, elhivatott szakoktatói háttérrel látja el, azonban az alaptevékenységek színvonalának, a gyakorlati oktatás hatékonyságának fenntartása mind az eszköz- és technológiai háttérrel, mind a személyi háttérrel érintően komplex fejlesztések végrehajtását teszi szükségessé, amely fejlesztések megvalósítása az intézmények erőforrásain túlmutat.
- A gyakorlati képzőhelyek főbb paramétereit tekintve:
 - A felmérésben szereplő, Agrárminisztérium fenntartásában működő agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyei összességében 5440,6 hektár földterületet használnak, átlagos földterületük így 123 hektár.
 - A felmért gyakorlati képzési helyen összesen 979 főt foglalkoztatnak, zömmel teljes állásban. Az alkalmazottak bő fele felsőfokú végzettséggel, bő kétötöde középfokú végzettséggel rendelkezik, míg a csak 8 általános végzettséggel rendelkező alkalmazottak aránya alig néhány százalékot tesz ki.
 - Az oktatási tevékenységet végző szaktanárok korösszetétele összességében kedvezőnek mondható, azonban rövid távon a legtöbb intézményben számolni kell az oktatói gárda elöregedésével, illetve az ennek nyomán jelentkező munkaerő-hiánnyal.
 - A gyakorlati képzőhelyek általános állapota az eszközfelszereltséget és a technológiai színvonalat tekintve többnyire hiányos vagy átlagos. Összességében a laboratóriumok, valamint a tankonyhák vannak a legjobb, a tanudvarok és a tankertek pedig a legrosszabb állapotban.
 - A gyakorlati képzőhelyek működésére általában nem jellemző, hogy profitábilisak, vagy akár önfenntartók lennének, működésüket az alaptevékenység után járó normatívára alapozzák. A felmérésben mindössze két olyan képzőhely volt, amelyik profitábilisan működik és további 6 olyan intézmény, amelyik önfenntartó, tehát a működési kiadásait éppen fedezni tudják saját tevékenységükből és K+F pályázatokból.
 - A képzőhelyek mindegyikének vannak együttműködési kapcsolatai. Az intézmények túlnyomó részben gazdálkodókkal állnak kapcsolatban, de a képzőhelyek háromnegyede valamilyen belföldi szakképző intézménnyel is együttműködik. További gyakori partnerek a települési önkormányzatok, a külföldi szakképző intézmények, az egyetemek vagy főiskolák, illetve az általános iskolák és óvodák is. A válaszadó intézmények bő kétharmadának négy vagy annál több típusba sorolható együttműködő partnere van. Az intézmények több, mint 80 százalékának vonzáskörzete legalább a megyére kiterjed, országos lefedettségről a válaszadók ötöde számolt be, országhatáron túli érdekeltségeket pedig csak négy intézmény esetében feltételezhetünk. A gyakorlati képzőhelyek (tanulói közösségen kívüli) célközönségét elsődlegesen a gazdálkodók, a

felntt képzésben résztvevők, valamint a jelenleg alapfokú oktatásban résztvevők képezik. A felmért intézmények közel fele tervezi célközönségének bővítését a jövőben.

- A vizsgált gyakorlati képzőhelyek majdnem fele vett részt az elmúlt öt évben valamilyen kísérletben, melyek döntő része valamilyen fajta- vagy növényvédelmi kísérlet volt. A képzőhelyek szinte mindegyike lehetőséget lát a bemutató üzemmé válásban, a többség azonban ezt csak jelentősebb fejlesztések esetén tartja kivitelezhetőnek.
- A 2017-2019 közötti időszakban a tanulósz szerződéses tanulók száma közel 10 százalékkal csökkent Magyarországon, jelentős területi eltérések mellett. A 2019-es évben az aktív tanulósz szerződések száma országosan 9593 darab volt, a tanulókat mintegy 7763 élelmiszer gazdasági vállalkozás fogadta. Az egy vállalkozásra jutó tanulósz szerződéses tanulók száma átlagosan 1,2 volt, jelentős területi eltérésekkel.
- A megkötött tanulósz szerződések 75,5 százaléka tíz szakmához kapcsolódott, ezek közül az erősödő munkaerő kereslettel összefüggésben a pék-cukrász, mezőgazdasági gépész, mezőgazdasági gépésztechnikus, lovasz szakmákban emelkedett jelentősen az elmúlt 3 évben a tanulósz szerződéses tanulók száma.
- Az elmúlt időszak munkaerőpiaci felmérései (AMB, MMPP) az agrárágazatban is erősödő munkaerő-keresletet jeleznek. Az ágazatban működő vállalkozások körében a szakképzett és betanított munkaerő iránt egyaránt növekedett a kereslet. A NAIK AKI 2018-as felmérései a mezőgazdasági gépezők, karbantartók, technikusok, állatgondozók, valamint az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak iránti erősödő keresletet mutatta. Az MMPP élelmiszer gazdasági és egyéb ágazatokban mutatkozó felmérése a fentiek mellett a pékek, édesipari és húsipari termékgyártók iránti erősödő keresletet jelzett.
- Az agrár-munkaerőpiac területi sajátosságait tekintve kettős hatás érvényesült: jelenleg az agrárdomináns megyékben (különösen Szabolcs-Szatmár-Beregben), valamint a gazdaságilag fejlettebb megyékben (különösen Pest megyében) mutatkozik jelentős agrármunkaerő-kereslet, az élelmiszer gazdasági vállalkozások ágazati összetételével /tevékenységszerkezetével szoros összefüggésben.

Az elvégzett kutatási eredmények alapján a szakképzési törvényben meghatározott ÁKK-k kijelölését a munkaerőpiaci kereslet területi jellemzői mellett (14. táblázat) a gyakorlati képzőhelyek jellemzőire szükséges alapozni, a személyi és tárgyi feltételek együttes figyelembevételével. Az ÁKK rendszer kijelölését elősegítendő, a lezajlott felmérésben szereplő iskolák gyakorlati képzőhelyeinek legfontosabb jellemzőit, paramétereit egy összegző táblázatban foglaltuk össze (9. melléklet).

A fentiek mellett az ÁKK-k kialakításánál az alábbi tényezők bevonása javasolt:

- potenciálisan beiskolázható tanulók száma és szociodemográfiai összetétele;
- jelenlegi tanulók száma és szociodemográfiai összetétele;
- a gyakorlati képzőhelyek tárgyi és személyi háttere;
- a gyakorlati képzőhelyek tevékenységszerkezete;
- a gyakorlati képzőhelyek önfenntartó képessége;
- K+F+I szolgáltatások terén végzett tevékenységek, egyéb szolgáltatói potenciál;

- szakmai együttműködések, beleértve a környező gazdálkodókkal kialakított tanulószerveződéses együttműködések;
- a szakképző intézmények beiskolázási körzetében működő élelmiszergazdasági vállalkozások munkaerő-szükséglete.
- a szakképző intézmények beiskolázási körzetében működő egyéb vállalkozások munkaerő-szükséglete.

Hivatkozások jegyzéke

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről.

213/2018. (XI. 22.) Kormányrendelet az ágazati készségtanácsokról.

1248/2015. (IV. 23.) Kormányhatározat a Tessedik Sámuel Agrárszakképzési Konceptióról.

1168/2019. (III. 28.) Kormányhatározat a „Szakképzés 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira” című stratégia elfogadásáról és a végrehajtása érdekében szükséges intézkedésekről

Hajdu Miklós, Horváth Ágoston, Nábelek Fruzsina (2018): Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis – 2019. MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet Budapest, 2018. november

Hamza Eszter, Rácz Katalin, Szabó Dorottya (2018): Az Agrármunkaerőpiaci Barométer felmérés eredményei, 2016. Agrárgazdasági Információk sorozat, Budapest, 2018.

Hamza Eszter, Szabó Dorottya, Rácz Katalin, Vásáry Viktória (2019): Az agrárszakképzés szerepe a munkaerő-utánpótlásban. NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet, Agrárgazdasági Információk sorozat.

Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019) Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza, a negyedik ipari forradalom kihívásaira.

Rácz Katalin, Hamza Eszter, Szabó Dorottya (2018a): A duális agrárszakképzés tapasztalatai. *Kertészet és szőlészet*, 2018. (67. évf.) 6. sz.

Rácz Katalin, Hamza Eszter, Márkiné Tóth Orsolya, Szabó Dorottya (2018b): Agrár munkaerő-piaci tendenciák és munkaerő-utánpótlási stratégiák, *Munkaügyi Szemle*, 2018. 4. szám

Mellékletek

1. melléklet: Üres álláshelyek a gyakorlati képzőhelyeken szakoktatói háttér szerint

Szakoktatói háttér	
Munkakör	Üres álláshelyek száma (db)
Gyakorlati oktató (nem részletezett)	21
Cukrász szakoktató	3
Kertész szakoktató	2
Mezőgazdasági gépész szaktanár	5
Gyakorlatvezető	2
Vontató-vezető szakoktató	1
Élelmiszeripari szakoktató	0,5
Összes	34,5

Forrás: Tanüzemi felmérés, 2019

2. melléklet: Üres álláshelyek a gyakorlati képzőhelyeken funkcionális munkakörök szerint

Funkcionális munkakörök	
Munkakör	Üres álláshelyek száma (db)
Állatgondozó	4
Asztalos karbantartó	1
Bolti eladó	2
Faipari technikus	1
Hentes	1
Higiénikus	1
Karbantartó	4
Kertész	7
Lovász	1
Mezőgazdasági gépész	3
Pék szakmunkás	1
Segédmunkás	4
Szakmunkás	2
Szőlész	2
Takarító	1
Tangazdaság vezető	4
Tangazdasági dolgozó	2
Tanüzemi előkészítő	0,6
Tanyagazda	2
Traktoros	2
Összes	45,6

Forrás: Tanüzemi felmérés, 2019

3. melléklet: Hiányzó szakterületi kompetenciák a gyakorlati képzőhelyeken

Hiányolt szakmai kompetencia	Igényt jelző intézmény (db)
Állattartó szakmunkás	1
Borász	2
Cukrász szakoktató	1
Erdésztechnikus	1
Felsőfokú műszaki végzettségű szakember	1
Fogathajtás oktató, mesterlovász	1
Gépész gyakorlati oktató	2
Gyógy- és/vagy fejlesztőpedagógusi végzettséggel rendelkező szakember	1
Kertészeti telepvezető	1
Kertésztechnikus	4
Kertészmérnök	1
Marketing szakember	3
Megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkező mérnök tanár	2
Mezőgazdasági gépészmérnök-mérnök tanár	6
Mikroszaporító szakember	1
Motorfűrész-kezelő	1
Műszeres analitikai vizsgálatokban jártas laboráns	1
Nővényorvos	2
Nővényvédelmi technikus	2
Parképítő	1
Pék szakmunkás	1
Rakodógépkezelő	1
Szaktanár	2
Széles gyakorlati ismeretekkel rendelkező tanegazdaság-vezető	1
Tejipari szakmérnök	1
Traktorvezető	1
Villamos-gépész karbantartó	1
Vontató-vezető szakoktató	3

Forrás: Tanüzemi felmérés, 2019

4. melléklet: Kísérletek a gyakorlati képzőhelyeken

Intézmény	Időtáv	Kísérlet tartalma
AM ASzK - Bartha János Kertészeti Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Az UNISOL Kft burgonya nagyüzemi fajtakísérletének lebonyolítása
AM DASzK, Vépi Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Az EuroSol Kft. megkeresésére burgonya fajtakísérletek elvégzése (10 fajta esetében végezték el a technológiai utasításokat, betartva a cég által kért vizsgálatokat, méréseket) A szakgimnáziumi tanulók mikroalgák alkalmazását vizsgálták a burgonya esetében, együttműködve a SZIE Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karával Kertészeti területen növényvédelmi kísérleteket folytattak a SynTech Research Kft.-vel együttműködve. A Sumi Agro Hungary Kft iránymutatásával növényvédelmi kísérlet zajlik a kertészet gyümölcs ültetvényének területén: kajszi, alma fajokat érintve
AM DASzK, Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Euro Sol Kft burgonyatermesztési kísérlet
AM DASzK, Sellyei Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Martonvásári kukorica hibridek fajtabemutató kísérlete Batáta (édesburgonya) termesztéstechnológiai kísérlet Vetőmag rezisztencia vizsgálat Vadgazdálkodási kutatás
Baross László Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Kukorica fajtakísérlet bemutató parcellákon
Bársony István Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Faunisztikai vizsgálatok
Batthyány Lajos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Vetőmag fajtakísérlet
Bedő Albert Erdészeti Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Burgonyakísérlet, melynek célja a burgonya szaporítóanyag-előállítás, tápanyagutánpótlás és növényvédelem területén piacvezető szerepet betöltő cégek, valamint a szakképzés közös együttműködésben való összehangolása volt. A kísérlet 8-10 fajta burgonya technológia szerinti termesztését foglalta magában
Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Növényvédő szerek hatása, szermaradványok vizsgálata
Dr. Entz Ferenc Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Alkalmazott algafajták kutatási tevékenysége, egyéb fajtakísérletek
Fáy András Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Martonvásári búzafajták kísérleti parcellák
Galamb József Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> EM-BIO Kertészeti baktériumtrágya kísérlet különböző növényállományokban
Gregus Máté Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Burgonya fajta és feldolgozási kísérlet
Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Algakészítmény etetésének hatásai a tojójútk tartásban Fajta összehasonlító kísérletek- búza, kukorica, napraforgó Baktériumtrágya lebontó hatásának vizsgálata napraforgó tarlón
Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1 éven belül	<ul style="list-style-type: none"> Kukorica fajta vizsgálati, kísérleti tevékenységben való részvétel
Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	1-5 éven belül	
Vay Ádám Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	1-5 éven belül	

Forrás: Tanüzemi felmérés, 2019

5. melléklet: Rövid távú (3 éven belül megvalósítandó) beruházási tervek a gyakorlati képzőhelyeken

Intézmény	Fejlesztés jellege	Fejlesztési tartalom
AM ASZK - Pétervásárai Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Növénytermesztésben a precíziós gazdálkodás bevezetése A régi, rossz műszaki állapotú gépek cseréje, új, korszerű eszközök beszerzése. A tanműhelyek korszerűsítése, fejlett technológiák bevezetése Zöldségválogató gép beszerzése. A szántóföldi növények és zöldségek termesztés biztonságát fokozó öntözési beruházások A fűtési rendszer átalakítása a fenntarthatóság jegyében, környezetbarát megoldások: föld - termásvíz-napenergia bevonással.
AM ASZK - Bartha János Kertészeti Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Az erdészeti gyakorlati oktatás támogatására erdészeti harvester-szimulátor beszerzése LKT (csörlős vonszoló) erdészeti erőgép felújítása
AM ASZK - Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Precíziós gazdálkodás bevezetése és az ehhez szükséges eszköz és infrastruktúra fejlesztése. Egy szántóföldi növénytermesztési gép- és eszközpark beszerzése, Tanüzemi oktató-bázis kialakítása (a meglévő infrastruktúra korszerűsítésével)
AM DASZK, Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Az eszközállomány fejlesztése: oktató traktor és munkagépek beszerzése
AM DASZK, Vépi Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Eszköz	<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlati képzéshez szükséges géppark felújítása
AM DASZK, Sellyei Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Eszköz	
AM DASZK, Teleki Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Szőlőültetvény felújítása, szerkezeti átalakítása, öntözőberendezés korszerűsítése Az előregedő erő- és munkagép park korszerűsítése Precíziós gazdálkodásra alkalmas erő, munka- és betakarítógépek beszerzése Tanistálló részleges felújítása Kertészeti gyümölcsös részleges újratelepítése
AM DASZK, Ujhelyi Imre Mezőgazdasági és Közgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Az épületek nyílászáróinak cseréje, hőszigetelése és a fűtési rendszer felújítása
AM Kelet-magyarországi Agrárszakképző Központ, Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Épület	
Bárczay János Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> A technológiai elemek, gépek korszerűsítése Trágyatároló építése Az állattartó épületek felújítása és az állattenyésztés elindítása Duális képzési feltételek megteremtése Precíziós gazdálkodási táblamodell kialakítása Elavult, régi erő és munkagépek cseréje A régebbi lecserélt gépek oktatási célú átcsoportosítása Eszközfejlesztés Épület energetikai korszerűsítése A tanműhelyek eszközellátottságának folyamatos fejlesztése A tangazdaságban gépműhely kialakítása Új állatfajok beszerzése az állattenyésztési gyakorlatok fejlesztése érdekében
Baross László Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Harveszter, forvarder beszerzés
Bársony István Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Oktatási célú erő- és munkagép beszerzés
Batthyány Lajos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és kollégium	Komplex	
Bedő Albert Erdészeti Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Eszköz	
Bereczki Máté Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Sportiskola	Eszköz	

NEMZETI AGROKONFERENCIA	Intézmény	Fejlesztés jellege	Fejlesztési tartalom
Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Minta tanüzem létrehozása
Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Tanműhelyek felújítása Tangazdaság gépparkjának felújítása A tantermek nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítés, a szociális és vizesblokkok teljes felújítása Gépek, eszközök, műszerek beszerzése Géppark modernizálása Állattartó telep modernizálása Kertészet modernizálása Dísznövény kertészet automatizálása Hűtőrendszer felújítása Elavult sütőkemence cseréje; termelésvezetés digitalizálása Elektromos sütőkemence beszerzése, konyhai robotgépek beszerzése Az élelmiszeripari gépkezelő szakma új követelményei szerinti fejlesztés Tejipari vizsgálati berendezések beszerzése, vízmelegítő berendezések beszerzése, vízdesztilláló berendezés beszerzése
Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Szakképző Iskola	Komplex	Komplex	
Dr. Entz Ferenc Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Elavult sütőkemence cseréje; termelésvezetés digitalizálása Elektromos sütőkemence beszerzése, konyhai robotgépek beszerzése Az élelmiszeripari gépkezelő szakma új követelményei szerinti fejlesztés Tejipari vizsgálati berendezések beszerzése, vízmelegítő berendezések beszerzése, vízdesztilláló berendezés beszerzése Agrárinformatikai, precíziós gazdálkodási feladatok oktatására felkészítés. Önfenntartó tanüzem létrehozása. II. épület lebontása és újjáépítése és baromfiól kialakítása, az I. épület felújítása és a sertésólak kialakítása A gyakorlati terület korszerűsítése, modernizálása. (új üvegház építése, teherautó és személyautó vásárlása, pótkocsi vásárlása) Az épületek energetikai megújítása Bemutató mintagazdaság, tudásközpont (ágazati képzőközpont) létrehozása Fedeles lovarda, gyakorlati kollégium, főzőkonyha kialakítása A meglévő üzemek épületeink korszerűsítése Termesztő berendezések bővítése és fejlesztése Eszközpark korszerűsítése Szabadföldi termesztés bővítése Korszerű, a jelen gazdálkodásának megfelelő felszereltségű, és precíziós erőgépek gyakorlati oktatásához erő- és munkagépek beszerzése
Fodor József Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	
Galamb József Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	
Gregus Máté Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	Épület	Épület	
Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Az épületek energetikai megújítása Bemutató mintagazdaság, tudásközpont (ágazati képzőközpont) létrehozása Fedeles lovarda, gyakorlati kollégium, főzőkonyha kialakítása A meglévő üzemek épületeink korszerűsítése Termesztő berendezések bővítése és fejlesztése Eszközpark korszerűsítése Szabadföldi termesztés bővítése Korszerű, a jelen gazdálkodásának megfelelő felszereltségű, és precíziós erőgépek gyakorlati oktatásához erő- és munkagépek beszerzése
Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	
Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	
Lippai János Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	
Lipthay Béla Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Jogosítvány szerzéshez rutinpálya Épületenergetikai fejlesztés Épület energetikai korszerűsítés, technológiai -és gépészeti korszerűsítés Fűtés és szociális helységek felújítása Mikrobiológiai labor korszerűsítése
Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Erdőgazdálkodás tekintetében: harveszter szimulátor beszerzése, melynek segítségével a legmodernebb erdőgazdasági technológia alapozását végezhetnék
Roth Gyula Erdészeti, Faipari, Kertészeti, Környezetvédelmi Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Technológia	Technológia	
Soós István Borászati és Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlati képzéshez a szőlőfeldolgozás feltételeinek fejlesztése és 6 ha-n szőlőültetvény újratelepítése
Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Tanműhely nyílászárók cseréje, tetőszerkezet felújítás, világosítás korszerűsítése, fűtés, szigetelés, műhely kiszolgáló berendezések felújítása, cseréje Tangazdaságban erőgéppark csere és korszerű talajművelő gépek korszerűsítés
Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium Brózik Dezső Tagintézménye	Komplex	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Magas színvonalú gyakorlati képzést lehetővé tevő tanüzem kialakítása

Intézmény	Fejlesztés jellege	Fejlesztési tartalom
Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Eszköz	<ul style="list-style-type: none"> Gépvásárlás Trágyatárolók kialakítása a tangazdaságban keletkezett almos és higrágya előírásoknak megfelelő elhelyezésére Tangazdaságban saját vízellátó rendszer kialakítása (kút fúrás, szivattyúház) Tangazdaság állattartó telepén a belső úthálózat szilárd burkolattal ellátása Tojás csomagoló hely kialakítása a tangazdaságban Raktárak kialakítása (göngyöleg raktár, készrú raktár- légkondicionált), elkülönített szociális helyiségek, tojásbélyegzés gépi megoldása Korszerű eszközök beszerzése (pl. arató-cséplő gép, melyre a szakképesítéshez kötődően gépkezelői jogosítványt is kapnak tanulók) A tangazdaságba tartalék áramforrás beszerzése áramkimaradások idejére Telepi beléptető rendszer kialakítása: kerékfertőtlenítő, fekete-fehér öltöző Karámok, kerítések felújítása Tojójútyuk technológiai berendezés felújítása, korszerűsítése, cseréje Önálló karbantartó, javító műhely kialakítása a tangazdaságban A sertéstartás lehetőségének kialakítása, ehhez vágópont létrehozása Kisállat tartás lehetőségének megteremtése (galamb, nyúl) Kertészet fejlesztése: gyümölcsfák telepítése, fűtött fólia vagy üvegház építése (termálvíz fűtés) Gépész képzéshez korszerű tanműhely kialakítása A precíziós gazdálkodásban használható eszközök, vagy a beállításuk oktatásához szimulátorok beszerzése A duális képzés feltételeihez szükséges eszközök bővítése (technológiai, gépészeti eszközök beszerzése) Élelmiszerbiztonsági higiéniai állapot javítás (padozat, falak javítása, felújítása) Trágyatároló építése, géppark bővítése, fejlesztése Mezőgazdasági erőgép és munkagép vásárlás, laboratóriumi műszerek
Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Mezőgazdaságban használt precíziós gazdálkodás bevezetése A meglévő üvegház automatizálása, kistraktor és hozzá kapcsolható munkagépek beszerzése, fóliaház öntöző rendszerének kiépítése Forgácsoló gépek, anyagvizsgáló műszerek beszerzése Elavult kemencék cseréje korszerűbbre a termékek minőségének javítása céljából Jégek készítő gép beszerzése a modern tésztakészítési technológia alkalmazásához Kisebbségi ürtartalmú dagasztógép vásárlása a kisebb tésztamennyiség elkészítéséhez a termékválaszték bővítése céljából Asztali tésztanyújtó gép beszerzése az egyenletes termékminőség céljából A laboratóriumban használatos vegyifülke cseréje a biztonságos munkavégzés érdekében, a szükséges épületgépészeti beruházásokkal együtt Az elavult fagyaltgép cseréje a kézműves fagyaltgyártás technológiájának megfelelőre Infrastruktúra fejlesztése, épület felújítás, korszerű eszközök beszerzése
Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	
Szentannai Sámuel Középiskola és Kollégium	Eszköz	
Tokaji Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Technológia	
Toldi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	Komplex	<ul style="list-style-type: none"> Tanműhelyek felújítása, fejlesztése, vizesblokkok, öltözők kialakítása Nagyértékű géppálmány amortizáció miatti lecserélése A pék-cukrász és pék tanüzemek kemencéinek és kelesztő gépeinek lecserélése
Török János Mezőgazdasági és Egészségügyi Szakgimnázium és Szakközépiskola	Komplex	
Vay Ádám Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	Épület	
Westsik Vilmos Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	Technológia	

Forrás: Tanüzemi felmérés, 2019

6. melléklet: Tanulószerződések száma szakmák szerint, db (2017-2019)

Szakképesítés	2017	2018	2019
Agrár-közgazdasági és -áruforgalmazó technikus	15	0	0
Állatgondozó	9	13	12
Állattartó szakmunkás	5	23	50
Állattenyésztő és állategészségügyi technikus	63	93	84
Belovagló	26	42	41
Családellátó	0	8	7
Családi gazdálkodó	6	32	45
Dísznövénykertész	295	206	228
Édesipari termékgyártó	160	195	193
Élelmiszeripari analitikus technikus	48	43	12
Élelmiszeripari gépésztechnikus	33	39	22
Élelmiszeripari szakmunkás	117	39	13
Élelmiszeripari technikus	118	126	93
Erdészeti és vadgazdálkodási technikus	443	467	295
Erdészeti gépésztechnikus	0	11	11
Erdészeti szakmunkás	298	261	208
Erdésztechnikus	33	82	109
Erjedés- és üdítőital-ipari termékgyártó	0	6	7
Falusi vendéglátó	3	0	0
Gazda	957	884	816
Hús- és baromfiipari szaktechnikus	6	2	6
Húsipari termékgyártó	848	706	533
Kertész	455	407	392
Kerti munkás	10	18	0
Kistermelői élelmiszerelőállító, falusi vendéglátó	31	108	189
Lovász	618	605	643
Mezőgazdasági gazdaasszony, falusi vendéglátó	245	136	59
Mezőgazdasági gépész	1764	1852	1898
Mezőgazdasági gépésztechnikus	372	448	398
Mezőgazdasági gépjavító	116	131	174
Mezőgazdasági gépszerelő, gépjavító	1	0	0
Mezőgazdasági technikus	452	401	313
Növénytermesztési gépüzemeltető, gépkarbantartó	1	0	0
Növényvédelmi szaktechnikus	7	8	0
Parképítő és fenntartó technikus	134	121	103
Parkgondozó	65	74	85
Patkolókovács	9	13	11
Pék	1920	1808	1655
Pék-cukrász	231	55	306
Sütő- és cukrászipari szaktechnikus	31	65	64
Sütő- és cukrászipari technikus	5	0	0
Sütőipari és gyors pékségi munkás	139	105	74
Szőlész-borász	102	126	114
Tartósítóipari szakmunkás	35	61	59
Tejipari szakmunkás	5	12	6
Vidékfejlesztési szaktechnikus	6	6	21
Vidékfejlesztési technikus	1	1	1
Virágdekoratőr	4	2	2
Virágkötő és virágkereskedő	293	235	241
Zöldség- és gyümölcsstermesztő	8	0	0
Összesen	10543	10076	9593

Forrás: NAK TAIR adatbázis, 2019

7. melléklet: **Agrár-munkaerőkereslet területi jellemzői, 2018**

Megye	Szakma	Üres mezőgazdasági és élelmiszeripari álláshelyek száma (fő)	Az adott szakma részesedése az összes mezőgazdasági és élelmiszeripari álláshelyen belül (%)
Budapest	Húsfeldolgozó	20	22,7
	Gépészmérnök	14	15,9
	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	10	11,4
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	10	11,4
	Cukrász	9	10,2
	Gépésztechnikus	8	9,1
	Mezőgazdasági mérnök	4	4,5
	Bionövény-termesztő	3	3,4
	Borász és egyéb szeszesital-gyártó, szikvízkészítő	3	3,4
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	3	3,4
	Pék, édesiparitermék-gyártó	3	3,4
	Egyéb növénytermesztési foglalkozású	1	1,1
Baranya	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	20	58,8
	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	6	17,6
	Cukrász	3	8,8
	Gépészmérnök	3	8,8
	Húsfeldolgozó	2	5,9
Bács-Kiskun	Pék, édesiparitermék-gyártó	20	34,5
	Húsfeldolgozó	15	25,9
	Gépészmérnök	6	10,3
	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	4	6,9
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	4	6,9
	Cukrász	3	5,2
	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	3	5,2
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	1	1,7
	Élelmiszer-ipari technikus	1	1,7
Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	1	1,7	
Békés	Húsfeldolgozó	33	56,9
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	10	17,2
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	6	10,3
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	2	3,4
	Gépészmérnök	2	3,4
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2	3,4
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	1	1,7
	Gépésztechnikus	1	1,7
Növényorvos (növényvédelmi szakértő)	1	1,7	
Borsod-Abaúj-Zemplén	Pék, édesiparitermék-gyártó	33	40,7
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	16	19,8
	Gépészmérnök	10	12,3
	Baromfitartó és -tenyésztő	8	9,9
	Húsfeldolgozó	8	9,9
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	3	3,7
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2	2,5
Cukrász	1	1,2	
Csongrád	Húsfeldolgozó	72	51,4
	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	20	14,3
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	20	14,3
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	13	9,3
	Cukrász	4	2,9
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	4	2,9
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	3	2,1
	Pék, édesiparitermék-gyártó	3	2,1
	Gépészmérnök	1	0,7
Fejér	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	18	18,0
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	16	16,0
	Gépészmérnök	15	15,0
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	12	12,0
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	11	11,0
	Gépésztechnikus	5	5,0
	Halászati foglalkozású	5	5,0
	Pék, édesiparitermék-gyártó	5	5,0

	Mezőgazdasági, erdészeti, halászati és vadászati tevékenységet folytató egység vezetője	4	4,0
	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó	4	4,0
	Baromfitartó és -tenyésztő	2	2,0
	Cukrász	1	1,0
	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	1	1,0
	Szőlő-, gyümölcsstermesztő	1	1,0
Győr- Moson- Sopron	Erdészeti foglalkozású	15	17,9
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	13	15,5
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	8	9,5
	Baromfitartó és -tenyésztő	7	8,3
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	6	7,1
	Erdő- és természetvédelmi mérnök	5	6,0
	Fakitermelő (favágó)	5	6,0
	Cukrász	4	4,8
	Gépészmérnök	4	4,8
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	4	4,8
	Szőlő-, gyümölcsstermesztő	4	4,8
	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó	4	4,8
	Egyéb növénytermesztési foglalkozású	2	2,4
	Pék, édesiparitermék-gyártó	2	2,4
Szántóföldinövény-termesztő	1	1,2	
Hajdú- Bihar	Húsfeldolgozó	23	23,5
	Halászati foglalkozású	19	19,4
	Pék, édesiparitermék-gyártó	19	19,4
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	11	11,2
	Baromfitartó és -tenyésztő	7	7,1
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	5	5,1
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	5	5,1
	Gépészmérnök	4	4,1
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2	2,0
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	2	2,0
Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	1	1,0	
Heves	Pék, édesiparitermék-gyártó	49	79,0
	Húsfeldolgozó	4	6,5
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	3	4,8
	Cukrász	2	3,2
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	2	3,2
	Szőlő-, gyümölcsstermesztő	2	3,2
Komárom- Esztergom	Pék, édesiparitermék-gyártó	40	43,0
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	17	18,3
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	12	12,9
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	10	10,8
	Húsfeldolgozó	6	6,5
	Cukrász	3	3,2
	Gépészmérnök	2	2,2
	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	1	1,1
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	1	1,1
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	1	1,1
Nógrád	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	22	44,0
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	8	16,0
	Pék, édesiparitermék-gyártó	6	12,0
	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	4	8,0
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	4	8,0
	Cukrász	3	6,0
	Gépészmérnök	1	2,0
	Gépésztechnikus	1	2,0
Mezőgazdasági mérnök	1	2,0	
Pest	Húsfeldolgozó	50	31,6
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	40	25,3
	Cukrász	19	12,0
	Pék, édesiparitermék-gyártó	19	12,0
	Gépésztechnikus	8	5,1
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	6	3,8
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	6	3,8
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	3	1,9
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2	1,3
	Egyéb növénytermesztési foglalkozású	1	0,6

	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozás	1	0,6
	Gépészmérnök	1	0,6
	Mezőgazdasági mérnök	1	0,6
	Mezőgazdasági, erdészeti, halászati és vadászati tevékenységet folytató egység vezetője	1	0,6
Somogy	Pék, édesiparitermék-gyártó	14	48,3
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	5	17,2
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	5	17,2
	Cukrász	2	6,9
	Szőlő-, gyümölcsstermesztő	2	6,9
	Húsfeldolgozó	1	3,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Húsfeldolgozó	162	83,1
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	11	5,6
	Baromfitartó és -tenyésztő	8	4,1
	Cukrász	5	2,6
	Pék, édesiparitermék-gyártó	3	1,5
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	2	1,0
	Élelmiszer-ipari mérnök	1	0,5
	Élelmiszer-ipari technikus	1	0,5
	Gépészmérnök	1	0,5
	Mezőgazdasági mérnök	1	0,5
Jász-Nagykun-Szolnok	Pék, édesiparitermék-gyártó	15	41,7
	Húsfeldolgozó	5	13,9
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	5	13,9
	Cukrász	3	8,3
	Gépészmérnök	3	8,3
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	3	8,3
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2	5,6
Tolna	Cukrász	7	50,0
	Pék, édesiparitermék-gyártó	2	14,3
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	2	14,3
	Gépészmérnök	1	7,1
	Mezőgazdasági mérnök	1	7,1
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	1	7,1
Vas	Pék, édesiparitermék-gyártó	45	61,6
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	14	19,2
	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	4	5,5
	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozás	3	4,1
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	3	4,1
	Gépészmérnök	2	2,7
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	1	1,4
	Mezőgazdasági mérnök	1	1,4
Veszprém	Pék, édesiparitermék-gyártó	26	41,9
	Húsfeldolgozó	8	12,9
	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	8	12,9
	Műtrágya- és növényvédőszer-gyártó gép kezelője	8	12,9
	Gépészmérnök	6	9,7
	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	3	4,8
	Cukrász	2	3,2
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	1	1,6
Zala	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	15	50,0
	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	7	23,3
	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	4	13,3
	Cukrász	2	6,7
	Gépészmérnök	1	3,3
	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	1	3,3

Forrás: MMPP adatbázis alapján a NAIK AKI

Élelmiszer- és Mezőgazdasági Foglalkoztatásbővítés
8. melléklet **Élelmiszer- és Mezőgazdasági foglalkoztatásbővítés szakmák szerinti összetétele**

FEOR	Munkakör megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019
6122	Baromfitartó és -tenyésztő	16	17	67	136	87	323
6112	Bionövény-termesztő			1			1
7115	Borász és egyéb szeszesital-gyártó, szikvízkészítő	5	3	10	7	26	51
5135	Cukrász	53	53	68	95	78	347
6115	Dísnövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	11	18	19	38	23	109
6119	Egyéb növénytermesztési foglalkozású	9	14	10	9	13	55
9332	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	649	756	573	736	382	3096
9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	205	797	295	455	620	2372
8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	63	214	274	425	432	1408
2113	Élelmiszer-ipari mérnök	4	1		5	8	18
3113	Élelmiszer-ipari technikus	1	4	1	12	2	20
6211	Erdészeti foglalkozású	252	363	111	227	137	1090
2132	Erdő- és természetvédelmi mérnök		7	1	15	4	27
3132	Erdő- és természetvédelmi technikus	1	9	1	11	23	45
6212	Fakitermelő (favágó)	2	4		1	6	13
2118	Gépészmérnök	193	205	282	226	180	1086
3116	Gépésztechnikus	50	18	72	55	56	251
7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	127	130	79	67	34	437
6230	Halászati foglalkozású			3	108	15	126
7111	Húsfeldolgozó	436	385	434	831	1195	3281
7333	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	162	127	206	484	303	1282
2131	Mezőgazdasági mérnök	5	3	12	16	14	50
3131	Mezőgazdasági technikus	4	1	8		3	16
1311	Mezőgazdasági, erdészeti, halászati, vadászati tev. folyt. egység vezetője	3	4	7	28	12	54
8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	137	131	147	226	234	875
8134	Műtrágya- és növényvédőszer-gyártó gép kezelője		2	8	3	6	19
2242	Növényorvos (növényvédelmi szakértő)		1	1		1	3
3342	Növényorvosi (növényvédelmi) asszisztens				1		1
7114	Pék, édesiparitermék-gyártó	249	326	263	456	364	1658
6111	Szántóföldinövény-termesztő	65	38	509	4	25	641
6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	91	94	133	456	454	1228
6114	Szőlő-, gyümölcsstermesztő	1		2	4	6	13
7113	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó	2	40	33	33	52	160
6113	Zöldségtermesztő	1	2			3	6
Összesen		2797	3767	3630	5170	4798	20162

Forrás: MMPP, 2015-2019

9. melléklet: Az agrárszakképző iskolák gyakorlati helyeinek fontosabb jellemzői

Szakképző intézmény neve	A gyakorlati képzőhely					Kísérletben való részvétel	Mennyiben öfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná látni egy bemutató üzemi funkcióját?
	típusa	általános állapota*	eszköz-ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzáskörzete					
Pettkó-Szandtner Tibor Lovas Szakközépiskola és Kollégium	tanműhely	3	4	2	országhatáron túl	Nem		6		Igen, jelentős fejlesztéssel
Török János Mezőgazdasági és Egészségügyi Szakgimnázium és Szakközépiskola	tangazdaság	2	2	2	járás	Nem	75%-ban	3	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
Bárczay János Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	3	2	2	megye	Nem		4	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
Westsik Vilmos Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanüzem	4	4	4	megye	Nem	Profitábilis	6	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel
	laboratórium	4	4	4						
Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakgimnázium és Szakközépiskola	tangazdaság	3	3	3	ország	Nem		7	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel
	laboratórium	4	4	4						
Tokaji Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	1			megye	Nem		3	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tangazdaság	4	4	4						
	tanműhely	3	3	3						
	tankert	4								
Bársony István Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	3	2	2	ország	Igen, az elmúlt 12 hónapban		3	30%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tangazdaság	3	2	2						

Szakrepülő Intézmény neve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben önfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná- látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz- ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzás- körzete					
	tanüzem	3								
AM DASZK, Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	3	2	3	régió	Igen, az elmúlt 12 hónapban	75%-ban	5	30%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	3	3						
	tankert	2	3	3						
	tankonyha	3	3	3						
Pálóczy Horváth István Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	4	4	4	ország	Nem		7	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	4	4	4						
	tankonyha	5	4	4						
	laboratórium	4	4	4						
Szentannai Sámuel Középiskola és Kollégium	tanüzem	5	5	5	régió	Nem	75%-ban	6	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tangazdaság	4	4	4						
	tanműhely	3	3	4						
	laboratórium	4	4							
Roth Gyula Erdészeti, Faipari, Kertészeti, Környezetvédelmi Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	4	5	4	régió	Nem	50%-ban	6	<10%	Igen, már a jelenleg is
	tanműhely	4	5	4						
Serényi Béla Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	tangazdaság	3	2	2	régió	Nem	75%-ban	1	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	2	2						
Szombathelyi Élelmiszeripari és Földmérési Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	3	3	3	régió	Nem		2	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	4	4						
	laboratórium	4	3	4						
Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	tangazdaság	3	2	3	megye	Igen, az elmúlt 12 hónapban	Önfenntartó	8	<10%	Nem tudom megítélni
	tanműhely	2	2	3						
	tankert	3	3	3						

Szakrész nevének neve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben öfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudna- látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz- ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzás- körzete					
Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	4	3	3	régio	Nem	6	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tanműhely	2	3	3						
	laboratórium	4	4	3						
Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium Brózik Dezső Tagintézménye	tanüzem	3	1	2	megye	Nem	3	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tanműhely	2	3	3						
	tankert	3	3	3						
	tankonyha	3	3	3						
	laboratórium	4	4	4						
Veres Péter Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	3	4	4	országhat áron túl	Nem	4	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tangazdaság	3	2	2						
	tanműhely	1	2							
	tankert	3		2						
	tanudvar	1								
	tankonyha	1								
laboratórium	1									
Bedő Albert Erdészeti Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	4	4	3	régio	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	3	20%	Igen, minimális fejlesztéssel	
AM DASzK, Teleki Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	4	3	3	ország	Nem	50%-ban	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tankert	3	3	3						
	laboratórium	4	4	3						

Szakképző intézmény neve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben önfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná- látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz- ellátottsága*	technológiai színtervona*	vonzás- körzete					
Vay Ádám Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	tanüzem	3	3	3						
	tangazdaság	3	3	3						
	tanműhely	2	2	3						
	tankert	3	3	3	megye	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	75%-ban	7	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanudvar	3	3	3						
	tankonyha	3	3	3						
	laboratórium	2	2	3						
AM DASzK, Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tanüzem	2	2	2						
	tangazdaság	3	3	3						
	tanműhely	2	1	1	ország	Igen, az elmúlt 12 hónapban	Önfenntartó	3	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tankert	2	1	1						
	laboratórium	3	3	3						
Bereczki Máté Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Sportiskola	tangazdaság	3	2	2						
	tanműhely	3	2	3	régió	Ennél régebben		6	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tankert	3	3	3						
	tanudvar	3	2	1						
AM Közép-magyarországi Agrárszakképző Központ, Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	2	2	2						
	tangazdaság	4	4	4	régió	Nem	75%-ban	3	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	2	2	2						

Szakrész nevének neve	A gyakorlati képzőhely					Kíséretben való részvétel	Mennyiben öfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudna- látni egy bemutató üzem funkcióját?
	típusa	általános állapota*	eszköz-ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzás-körzete					
Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	3	2	2	országhatáron túl	Nem	7	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tangazdaság	3	3	2						
	tankert	3	3	3						
	tankonyha	3	4	3						
AM DASzK, Sellyei Mezőgazdasági Szakgimnáziuma Szakközépiskolája és Kollégiuma	tanüzem	3	2	2	régió	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	6	40%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tangazdaság	3	2	3						
	tanműhely	2	2	3						
	tankert	4	4	4						
AM DASzK, Vépi Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	2	1	1	régió	Igen, az elmúlt 12 hónapban	5	30%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tanműhely	4	3	3						
	tankert	3	3	3						
	tankonyha	3	3	3						
Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanműhely	3	4	4	megye	Nem	6	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel	
	laboratórium	3	4	3	ország	Ennél régebben	3	10%	Igen, minimális fejlesztéssel	
	tankonyha	4	2	2						
Magyar Gyula Kertészeti Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanműhely	5	4	5	ország	Nem	3	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel	
	laboratórium	5	4	5						
Lippai János Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanüzem	3	2	2	megye	Ennél régebben	6	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	

Szakneve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséreltben való részvétel	Mennyiben öfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz-ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzáskörzete					
Batthyány Lajos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	1				megye	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	5	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tangazdaság	2	2	2						
	tanműhely	3	3	3						
	tankert	3	3	3						
	tankonyha	5	5	5						
	laboratórium	4	3	3						
Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	2	3	2	régió	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	50%-ban	9	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	2	3	2						
	tankert	3	2	2						
	laboratórium	3	3	2						
Kinizsi Pál Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	laboratórium	5	4	4	megye	Nem		5	<10%	Igen, már a jelenleg is
Lipthay Béla Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	2	2	2	megye	Ennél régebben	Öfenntartó	5	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	2	2	2						
	tankert	3	3	3						
	tanudvar	2	2	2						
	tankonyha	3	3	3						
Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	2	2	2	régió	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	Öfenntartó	6	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	3	3						
	tankert	2	2	2						
	laboratórium	3	3	3						

Szakrész nevezmény neve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben önfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná- látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz- ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzás- körzete					
Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	2	2	2	járás	Ennél régebben	2	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel	
	tanműhely	2	2	2						
	tankert	3	2	2						
Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanüzem	3	4	3	település	Nem	75%-ban	4	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tangazdaság	3	3	3	megye	Nem	50%-ban	4	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
Fodor József Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanműhely	4	4	5	megye	Nem		5	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel
	tanműhely	3	3	4	megye	Nem	50%-ban	3	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	4	5	megye	Nem	50%-ban	3	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	2	3	megye	Nem	50%-ban	2	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	laboratórium	4	3	4	megye	Nem	50%-ban	2	40%<	Igen, jelentős fejlesztéssel
AM DASzK, Ujhelyi Imre Mezőgazdasági és Közgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	3	3	4	régió	Ennél régebben	Profitábilis	7	40%	Igen, minimális fejlesztéssel
	tankert	3	3	3						
	laboratórium	4	4	4						
Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Szakképző Iskola	tankert	3	2	2	járás	Nem	75%-ban	10	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel
AM ASzK - Bartha János Kertészeti Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája	tangazdaság	3	3	3	régió	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül		4	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel

Szakkepző intézmény neve	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben önfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz- ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzás- körzete					
AM Kelet-magyarországi Agrárszakképző Központ, Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	3	3	3						
	tangazdaság	4	3	4	régió	Ennél régebben	7	20%	Igen, minimális fejlesztéssel	
	tanműhely	3	3	3						
AM ASZK - Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	2	2	2						
	tanműhely	2	2	3	ország	Nem	50%-ban	5	20%	Igen, jelentős fejlesztéssel
Soós István Borászati és Élelmiszeripari Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanüzem	4	3	3						
	tangazdaság	3	3	3	ország	Ennél régebben	Önfenntartó	5	<10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	laboratórium	3	3	3						
Toldi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanműhely	3	2	2						
	tankert	3	2	2	régió	Nem	75%-ban	7	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	laboratórium	4	3	3						
Gregus Máté Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola	tanüzem	3	3	3	régió	Igen, az elmúlt 12 hónapban		4	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel
	tanműhely	3	3	3						
Dr. Entz Ferenc Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	2	2	2						
	tanműhely	2	2	2	régió	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	Önfenntartó	6	30%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tankert	2	2	2						
AM ASZK - Pétervásárai Mezőgazdasági Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma	tangazdaság	2	2	2						
	tanműhely	3	3	3	régió	Ennél régebben	50%-ban	3	30%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanudvar	3	3	3						

Szakrész név	típusa	A gyakorlati képzőhely				Kíséretben való részvétel	Mennyiben öfenntartó a működés?	Partner típusok száma	A 60 év feletti oktatók aránya	El tudná látni egy bemutató üzem funkcióját?
		általános állapota*	eszköz-ellátottsága*	technológiai színvonala*	vonzáskörzete					
Baross László Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tangazdaság	2	2	2	országhatáron túl	Igen, az elmúlt 1-5 éven belül	75%-ban	7	10%	Igen, jelentős fejlesztéssel
	tanműhely	3	2	2						
	tankert	3	3	3						
Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	4	3	4	ország	Igen, az elmúlt 12 hónapban		8	<10%	Igen, minimális fejlesztéssel
	tangazdaság	3	2	2						
	tankert	3	2	2						
	laboratórium	3	2	2						
Kétegyházi Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	tanüzem	1	3		település	Nem	75%-ban	4	40%	Nem tudná ellátni egy bemutató üzem funkcióját még jelentős fejlesztés után sem
	tangazdaság	4	3	3						
	tanműhely	3	3	3						
	tankert	1								
	tanudvar	1	3							
	tankonyha	4	3	2						
laboratórium	1	3								

* 1= Nem megfelelő, 2= Hiányos 3= Átlagos, 4=Megfelelő, 5= Kiváló

10. melléklet: Tanüzemi kérdőív

Tisztelt Tanüzemvezető!

Az alábbi kérdőív a hazai agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek felmérésére irányul. Az Agrárminisztérium, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet közreműködésével megvalósuló tanüzemi felmérés célja, hogy feltárja az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeinek pontosság helyzetét, működési környezetét, fejlesztési igényeit és lehetőségeit, valamint jövőbeni terveit a hazai agrárszakképzés feltételeinek javítására irányuló szakpolitikai beavatkozások elősegítése céljából. Segítő együttműködését ezúton is köszönjük!

1. blokk

- Kérjük, adja meg a szakképző intézmény nevét!**
- Kérjük, adja meg a szakképző intézményhez tartozó gyakorlati képzési hely kapcsolattartójának elérhetőségét!**

Név:	
Telefon:	
Fax:	
E-mail:	

- Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül milyen típusú gyakorlati helyekkel rendelkezik az intézmény! Több választ is megjelölhet!**

- tanüzem
- tangazdaság
- tanműhely
- tankert
- tanudvar
- tankonyha
- laboratórium
- egyéb, éspedig: _____

- Milyen alaptevékenységet folytat a gyakorlati képzési hely? Több választ is megjelölhet!**

- növénytermesztés
- állattenyésztés
- oktatás
- kísérlet
- szaktanácsadás
- K+F szolgáltatás
- egyéb szolgáltatás
- egyéb, éspedig: _____

- Kérjük, adja meg a település nevét, ahol a gyakorlati képzési hely működik! Ha több telephelye is van, sorolja fel valamennyit!**

--

- Kérjük, adja meg a gyakorlati képzési hely főbb méret szerinti jellemzőit!**

Összes terület (hektár):	
, ebből használt földterület mérete (hektár):	
, nem használt földterület (hektár):	
, bérelt földterület (hektár):	
Használt épület(ek) mérete összesen (négyzetméter):	
, ebből gépszín (négyzetméter):	
, istálló (négyzetméter):	
, laboratórium (négyzetméter):	
, tanterem / oktatási célú helyiségek (négyzetméter):	
Szociális helyiségek (négyzetméter):	
Saját tulajdonú épületek összesen (négyzetméter):	

Élelmiszeripari tevékenységet folytató létesítmény esetén a feldolgozó kapacitás (mennyiség):	
---	--

2. blokk

7. Kérjük, értékelje ötös skálán a gyakorlati képzési hely általános állapotát!

(1= Nem megfelelő, 2= Hiányos 3= Átlagos, 4=Megfelelő, 5= Kiváló)

tanüzem	1 – 2 – 3 – 4 – 5
tangazdaság	1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanműhely	1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankert	1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanudvar	1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankonyha	1 – 2 – 3 – 4 – 5
laboratórium	1 – 2 – 3 – 4 – 5

8. Kérjük, értékelje ötös skálán, hogy a gyakorlati képzési hely milyen szinten áll az eszközfelszereltség tekintetében?

(1= Nem megfelelő, 2= Hiányos 3= Átlagos, 4=Megfelelő, 5= Kiváló)

Képzési hely típusa	Eszközfelszereltség szintje
tanüzem	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tangazdaság	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanműhely	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankert	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanudvar	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankonyha	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
laboratórium	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

9. Kérjük, értékelje ötös skálán a gyakorlati képzési hely alaptevékenységeihez használt technológiai színvonalat!

(1= Nem megfelelő, 2= Hiányos 3= Átlagos, 4=Megfelelő, 5= Kiváló)

Létesítmény típusa	Technológiai színvonal
tanüzem	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tangazdaság	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanműhely	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankert	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tanudvar	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
tankonyha	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
laboratórium	Nem releváns – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

10. Kérjük, nevezze meg a gyakorlati képzési hely alaptevékenységének ellátásához használt öt legmodernebb technológiai eszközét!

Technológiai eszköz megnevezése	Beszerezés éve

3. blokk

11. Kérjük, mondja meg, hogy mely növényféléket termesztették a gyakorlati képzési helyen és mekkora területen a 2019-es évet figyelembe véve!

Megnevezés	Hektár
Kalászos gabonafélék	
Szemes kukorica	
Olaj-, hüvelyes és rostnövények	
Burgonya	
Cukorrépa	
Silókukorica	
Lucerna	
Egyéb szántóföldi takarmánynövény	
Zöldségfélék	
, szabadföldi	
, hajtattott üvegházban vagy fóliában (négyzetméter)	
Gyümölcsfélék	
Szőlő	
Dísznövény	
, ebből üvegház vagy fólia (m ²)	
Erdő	

12. Egyéb, a felsorolásban nem szereplő növényfélé?

13. Kérjük, mondja meg, mely állatfajokat tartják a gyakorlati képzési helyen és milyen számban a 2019-es évet figyelembe véve?

Megnevezés	Darab
Szarvasmarha	
, ebből tejlő tehén	
, növendék- és hízóállat	
Sertés	
, ebből hízósertés	
, tenyészkoca	
Juh	
Tyúkfélék	
Pulyka	
Kacsa	
Liba	
Egyéb baromfi	
Ló	
Kecske	
Nyúl	

14. Egyéb, a felsorolásban nem szereplő állatfaj?

15. Amennyiben feldolgozóipari tevékenységet folytat, kérjük, a 2019-es évet alapul véve sorolja fel a főbb feldolgozott alapanyagokat?

16. A 2019-ben feldolgozott alapanyag eredete:

Saját termelésből (az összes hány százaléka)	
Vásárolt alapanyagból (az összes hány százaléka)	
Egyéb forrásból, éspedig (az összes hány százaléka)	

17. Mi a legjellemzőbb formája a megtermelt / feldolgozott termékek hasznosításának?

- Saját fogyasztás
- Piaci értékesítés
- Egyéb, éspedig: _____

4. blokk

18. Hogyan alakul a gyakorlati képzési helyen az alkalmazottak összetétele és létszáma a 2019-es évet figyelembe véve?

Felsőfokú végzettségű dolgozók létszáma:	
Középfokú végzettségű dolgozók létszáma:	
8 általános vagy az alatti végzettségű dolgozók létszáma:	

19. Hogyan alakul a gyakorlati képzési helyen az alkalmazottak összetétele és létszáma munkakörök szerint, a 2019-es évet figyelembe véve?

Vezetői munkakörben dolgozók létszáma:	
Középszintű munkakörben dolgozók létszáma:	
Betanított munkások száma / végzettséget nem igénylő munkakörben dolgozók létszáma	

20. Hogyan alakul a gyakorlati képzési helyen az alkalmazottak összetétele és létszáma a foglalkoztatásuk módja szerint, a 2019-es évet figyelembe véve?

Teljes munkaidős dolgozók létszáma:	
Részmunkaidős dolgozók létszáma:	
Alkalmi foglalkoztatottak létszáma:	

21. Kérjük, mondja meg, hogy milyen munkakörökben mennyi a betöltetlen álláshelyek száma jelenleg a gyakorlati képzési helyen?

Munkakör	Létszám (fő)

22. Kérjük, mondja meg, milyen speciális kompetenciákkal/képzettséggel rendelkező szakemberekre lenne még szüksége a gyakorlati képzési helynek?

23. Alaptevékenységeit tekintve jellemzően mekkora területre terjed ki a szakképző intézmény/illetve a hozzá tartozó gyakorlati képzési hely vonzáskörzete (vonzáskörzet: a gyakorlati képzőhely alapszolgáltatásaival potenciálisan elért területi egység)?

- település
- járás
- megye
- régió
- ország egésze
- országhatáron túl

24. Kik alkotják a gyakorlati képzési hely célközönségét a tanulói közösségen kívül (célközönség: a gyakorlati képzőhely szolgáltatásaival megcélzott lakosság)?

- Óvodai nevelésben/Általános iskolai oktatásban résztvevők
- Szakképzésből érkező tanulók
- Egyetemi képzésben résztvevő hallgatók
- Felnőttképzésben résztvevők
- Oktatók, kutatók
- Gazdálkodók
- Egyéb, és pedig: _____

25. Tervezik-e a gyakorlati képzési hely célközönségének átalakítását?

- Bővítést tervezünk [UGRÁS 26-RE!]
- Nem tervezünk változtatást
- Szűkítést tervezünk [UGRÁS 27-RE!]

26. Milyen módon tervezik a célközönség bővítését?

27. Milyen módon tervezik a célközönség szűkítést?

28. Kérjük, jelölje meg a gyakorlati képzési helyen oktatott szakterületet! Több választ is megadhat!

- Szántóföldi növénytermesztés
- Szántóföldi zöldségtermesztés
- Vetőmagtermesztés
- Szőlőtermesztés
- Gyümölcstermesztés
- Dísznövény kertészet
- Hajtatott zöldségtermesztés
- Faiskola
- Halászat
- Baromfitenyésztés
- Sertéstenyésztés
- Szarvasmarhatenyésztés
- Egyéb állattenyésztés
- Öntözés, vízgazdálkodás
- Vadgazdálkodás
- Erdészet
- Élelmiszertudomány, élelmiszer-feldolgozás
- Mezőgazdasági gépészet
- Juhtenyésztés
- Méhészet
- Borászat
- Húsipari termékgyártás
- Tejtermékgyártás
- Édesipari termékgyártás
- Egyéb, és pedig: _____

29. Részt vett/vesz-e a gyakorlati képzési hely valamilyen kísérletben?

- Igen, az elmúlt 12 hónapban [UGRÁS 30-RA!]
- Igen, az elmúlt 1-5 éven belül [UGRÁS 30-RA!]
- Ennél régebben [UGRÁS 30-RA!]
- Nem

30. Kérjük néhány mondatban foglalja össze, hogy milyen típusú kísérletben vagy kutatásban vettek részt!

5. blokk

31. Milyen mértékben önfenntartó a gyakorlati képzési hely?

- Profitábilisan működik (bevételei saját tevékenységéből és K+F pályázatokból származnak)
- Önfenntartó (bevételei saját tevékenységéből és K+F pályázatokból származnak)
- Működését ki kell egészíteni minimum 25%-ban egyéb forrásból
- Működését ki kell egészíteni minimum 50%-ban egyéb forrásból

32. Volt-e az elmúlt 3 évben a gyakorlati képzési helyet érintően nyertes Európai Uniósi pályázatuk?

- igen [UGRÁS 33-ra!]
- nem

33. Kérjük néhány mondatban foglalja össze, hogy milyen típusú pályázatokban vettek részt!

34. Kérjük jelölje meg, hogy milyen partnerekkel van bármilyen együttműködése?

- gazdálkodók
- belföldi szakképző intézmény
- külföldi szakképző intézmény
- egyetem vagy főiskola
- települési önkormányzat
- általános iskola, óvoda
- nemzeti park
- Egyéb, éspedig: _____

35. Az elkövetkező 3 évben terveznek-e jelentősebb beruházást a gyakorlati képzési hellyel összefüggésben?

- igen [UGRÁS 36-ra!]
- nem

36. Kérjük, röviden foglalja össze a tervezett beruházás célját, részleteit!

37. Kérjük, adja meg, hogy mit tart a gyakorlati képzési hely legfőbb erősségeinek!

38. Kérjük, adja meg, hogy mit tart a gyakorlati képzési hely legfőbb gyengeségének!

39. Mit tart a legfontosabb fejlesztendő területnek a gyakorlati képzési hely személyi háttérével kapcsolatban?

40. Mit tart a legfontosabb fejlesztendő területnek a gyakorlati képzési hely épületállományával kapcsolatban?

41. Mit tart a legfontosabb fejlesztendő területnek a gyakorlati képzési hely eszköz ellátottságával kapcsolatban?

42. Kérjük becsülje meg a képzési hely oktatói állományának életkori összetételét!

- Az oktatók 10 százalék alatti arányban 60 év felettek
- Az oktatók 10 százaléka 60 év feletti
- Az oktatók 20 százaléka 60 év feletti
- Az oktatók 30 százaléka 60 év feletti
- Az oktatók 40 százaléka 60 év feletti
- Az oktatók 40 százalék feletti arányban 60 év felettek

43. Megítélése szerint a gyakorlati képzési hely el tudná látni egy bemutató üzem funkcióját?

- Igen, már a jelenlegi állapotában is
- Igen, de csak minimális fejlesztés után
- Igen, de csak jelentős fejlesztés után
- Nem tudná ellátni egy bemutató üzem funkcióját még jelentős fejlesztés után sem
- Nem tudom megítélni

44. Egyéb, a felméréssel kapcsolatban felmerült véleménye:

Köszönjük, hogy válaszaival hozzájárult az agrárszakképző intézmények gyakorlati képzőhelyeit érintő felmérés megvalósításához! Ha a felmérés kapcsán bármilyen kérdése van, kollégáinkkal az alábbi elérhetőségeken veheti fel a kapcsolatot.